

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Opera Varia

Noris, Enrico

Lugduni, 1707

Accessere Somnia quinquaginta Fr. Macedo in itinerario Sancti Augustini
post Baptismum Mediolano Romam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72494)

SOMNIA QUINQUAGINTA
F. MACEDO

IN ITINERARIO

SANCTI AUGUSTINI

Post Baptismum Mediolano Romam,

Excutiebat le-vi brachio

P. FULGENTIUS FOSSEUS

Augustinianus Sac. Theol. Profeflor.

Ad Reverendissimum ac Sapientissimum Patrem

D. JOHANNEM MABILLON

Congregat. S. Mauri Ord. S. Benedicti.

Somnia extollunt imprudentes. Ecclef. 34. 1.

OMNIA QUINGENTIA
F. MACEDO

IN TERTIO

SANCTI AUGUSTINI

Post Baptisimum Medicinam Romanam

Excursus seu brachio

P. FULGENTIUS FOSSEUS

Augustinus Sac. Theol. Professor

Ab Reconditissimis ac Spectatissimis P. in

D. JOHANNEM MARILLON

Congregat. S. Mauri Ord. S. Benedicti

Summi exaltat. Imperatoris. Beckel. 1717

Ad Eruditissimum, ac Sapientissimum Virum

P. D. JOHANNEM MABILLON
MONACHUM BENEDICTINUM

P R Æ F A T I O.

Ereor ne in publica commoda peccare velle videar, eum te, V.C. gravioribus studiis occupatum ad ludicrum quoddam cum larvis certamen spectandum invitem; imò in eodem etiam temet judicem postulem. Ingens tuorum sodalium, quos inter princeps haberis, erga S. Augustinum cultus, atque in ejusdem Patris voluminibus emendatissimis typis recuendis labor ac diligentia jure suo poscunt, ut recens editi Hodæporici Augustiniani fabulam tibi exponam. Franciscus Macedo secundissimus librorum Auctor, de mysterio Incarnationis *Tomum singularem* (non ob doctrinam prostris non vulgarem, sed quòd unicus eo de argumento est) in lucem nuper emisit; adjuncta ad calcem prolixiori disputatione contrà monachatum S. Augustini, cum appendice nescio cujus somniati Itinerarii Augustiniani. Porro oppidò factum est, ut una simul Hodæporicon Ambrosii Camaldulensis ab eruditissimo tuique nominis studiosissimo Antonio Magliabeco ad amicum in Galliam transmissum, ac Hodæporicon Augustinianum à Macedo descriptum apud Lugdunensem Bibliopolam repererim. Illud autem ab eodem doctissimi Magliabeci amico, mutud acceptum, hoc verò alterum parvi emptum sedulo evolvi. Equidem in Itinerario Ambrosii tantus ubique verborum nitore, tam exacta locorum descriptio, tantus sententiarum splendor elucet, ut Auctoris sui nomen ac famam impleat, & augeat. At in Itinerario à Macedo concinnato passim & ubique fictas fabulas, splendida mendacia, ac penè immensam somniorum secum invicem concursantium catervam offendi, ita ut in eo monstroso Itinerario describendo non modò extra orbitas vagetur, verùm etiam totà planè viâ præceps aberret. Hic homo, quo neminem gloriosiore videas, in postremis ejus voluminis versibus ait: *Quòd autem de Augustino tam subtiliter & accuratè tractaverim, is meus mos est & vetus & sanctus, quem delectat de Augustino & meminisse, & loqui imò & pro consuetudine somniare, quæ mea summa & singularis voluptas est, nec me pudet fateri.* Itaque quo eidem somniatam de Augustino voluptatem etiam atque etiam intendam, ejusdem Itinerarii vestigia relegens, singula in eodem de Augustino somnia somniata recitabo, ac novum faciam, ut in veteri comœdia est, homini volupe. Tantus est meus erga Augustinum amor, ut ægrè feram quidpiam, quod Augustinum attinet, vel minimà etiam somniorum labe obscurari. Interim, Vir doctissime, oculos manumque à magnis Annalibus, quibus præclaræ gentis facinora ad feros posteros immortalibus scriptis transmittis, parumper ablineas precor, nec mihi illa Martialis carmina reponas:

Lib. 9.
xii.

*Nobis non licet esse tam curiosos,
Qui Musas colimus severiores.*

Fateor me audaciæ ac temeritati proximum fieri, quò scriptori vigilantissimo somniorum examen imponam. At scito me in hac somniorum consutatione pro Au-

gustinianâ historiâ vigilasse, ut annum præsertim baptismi S. Augustini clavo trabali figerem, quæta nemo possit refigere. Papæ, inquis, quàm grandia ac cothurnata verba loqueris! Ut aliquam tibi legendi curiositatem injiciam, ampullor. Augustiniani ad te commendandum, inter se, ut Terentii verbis ut in Phormione, omnes congruunt. *Unum cognoris, omnes noris.*

FRANCISCUS MACEDO.

In Collatione IX. de Incarnatione, differentia II. in fine cap. 7. pag. 724. col. 2. huncce titulum ponit.

ITINERARIUM

Augustini post Baptismum Mediolano Romam.

Quanti, inquit, sit hoc momenti ad institutum nostrum confirmandum, facile quivis diligens Lector agnoverit. Nam si Augustinus statim post baptismum profectus est Mediolano Romam, & recta eo, ac eodem anno, imò & mense quàm discessit, pervenit: rucet omnes illa machinæ Pisanarum digressionum, & Centumcelli commemoratorum, &c. Itaque danda est opera & quidem magna, ut constet quanam ratione illud iter suscepit, inierit, consecerit.

S O M N I U M I

Initio quidem arbitrabar operâ & quidem magnâ abs te Augustini iter describi, ut Antonini, & Rutilii Numatiani Itinerariis non parva fieri posset accessio. Cùm Cicero legatus ad Antonium Mutinam obsidentem à Senatu destinatus fuisset, nullas sibi eò vias tutas testabatur: *Tres, inquit, ut dixi à supremo mari Flaminia; ab infero Aurelia; media Cassia.* Agedum tam magnâ operâ indicabis, quâ viâ Augustinus Romam redierit. Num Aureliâ, vel potius Flaminia iter illud habuerit. An quòd ille ac focii Afri erant, formidata olim Italiæ Annibalis vestigia secuti, Apennini juga secantes, in Etruriam descendierunt, ut inde viâ Cassia Romam, aut ad Ostia Tiberina contenderent? Numerabis socios itineris Monicam matrem cum puero Adeodato, Alipio & Evodio, quibus fortassis etiam addes Licentium, Trigetium, Lastidianum, ac Rullicum, quos conterraneos contubernales tum Mediolani, tum in secessu Cassiciaco Augustinus nuper habuerat. Narrabis num rhedâ, vel equo, iter consecerint; ad quas mansiones diverterint; apud quos hospitati fuerint, ac cætera denique exequeris, quæ operam & quidem magnam deceant. Nihil tamen horum recitas, sed ais Augustinum die octava Aprilis A. 388. Mediolani baptizatum, ac statim inde profectum ad Ostia Tiberina pervenisse die vigesima Aprilis consumptis in itinere diebus duodecim omnino necessariis ad illud iter prolixum conficiendum. Hoc Hodæporicon Augustini est operâ & quidem magnâ tibi descriptum; cùm tamen non iter, quod magno hiatu promiseras, sed itineris tempus narraveris. Sed qualem-

libet

libet titulum inscripseris, quid in Itinerario elucubrando magnam operam jactas, qui ex Gabrielis Pennoti historia Tripartita totum illud iter exscripseris? Is enim cum lib. 1. cap. 4. num. 6. dixisset Augustinum A. 388. die octava Aprilis Mediolani baptizatum, quæ Echo fideli pariter rocantasti, ait: *Obitum B. Monicæ in quartum diem mensis Maii rejiciunt, ex quibus si dies tredecim detrahās, quibus illa ante obitum suum ad Ostia Tiberina venit, oportebit illam saltem die 20. Aprilis in Ostiis Tiberinis fuisse.* Hæc ille ante sex & quinquaginta annos scribebat, ut *Pisanas digressiones, ac Centumcellis commorationes* rejiceret. Itane operam & quidem magnam tuo illi Itinerario concinnando abs te positam jactas, qui totius itineris rationem ex Pennoti volumine in tuum transtulisti, nisi tibi qui in hujusce tomi frontispicio XXXXX. *Librorum auctor* inscriberis, magna opera videatur, paucos è Pennoti historia versus exscribere. Hæc magna opera, quæ sanè nulla est, primum tuum somnium sit. At scitè Cicero lib. 2. de divinatio. ait: *Nihil est magnum somniantis.* Hanc tamen tuam magnam operam somniato.

M A C E D O.

Primùm statuenodus est annus ætatis, quo fuit baptizatus Augustinus. Is planè est indubitatus, scilicet annus trigessimus tertius inchoatus ipsi Idibus Novemb. idest die 13. ejus mensis, qui dies ejus Natalis anniversarius erat, quemadmodum ipse scribit libro de beata vita disput. prima diei: Idibus, inquit, Novembris mihi Natalis dies erat. Quod autem ille annus esset 33. Augustini, restatur ipsemet lib. 3. contra Academicos, quos eo tempore dicebat rure Cassiciaco: sed cum trigessimus & tertium ætatis annum agam: *iisdem nempe Idibus, idest 13. Novembris.*

S O M N I U M I I.

In ipso Itinerarii limine offendiisti. Malum omen. Annus trigessimus tertius ætatis Augustini, cum Baptismum suscepit, est indubitatus. At dubium est, num idem annus fuerit completus, vel tantum inchoatus. Baronius ad Ann. 388. & Rivius lib. 1. de vita Augustini cap. 1. §. 26. 27. & 29, alique contendunt S. Doctorem aquis salutaribus ablutum anno ætatis trigesimo tertio completo. Tu verò somnias esse indubitatum, quod apud insignes scriptores falsum est, apud alios ad huc sub lite. Hinc ad gravissimam controversiam tollendam, nec *græ*, nec *græ* reponis; cum tamen in hac unâ totius difficultatis cardo versetur. Nec satis est quod tu quinquaginta tomorum Auctor secus opineris, *opinio enim fallax est in somnium*, inquit vetus Scholiastes Niceta ad orat. 43. Nazianzeni. Quid autem hac de re sentiendum videatur, ad somnium proximum exponam.

M A C E D O.

Nam omnes eos libros contra Academicos tres, de Ordine duos, unum de Vita beata, Soliloquiorum duos, eodem loco continenter, imò & simul intervallis disparibus composuit, quemadmodum narrat lib. 1. Retract. cap. 2. ubi rursum affirmat diem 13. Novembris suum esse Natalem. Hunc autem baptismi in suum annum 33. incidisse, quem inchoavit, iterum scribit lib. 1. Soliloquiorum cap. 19. (reponè 10.) Nam cum, inquit, triginta tres annos agam. Quod opus simul cum aliis, & inter alia quinque proximè numerata, in eodem agro composuisse dicit lib. 1. Retract. cap. 4.

S O M N I U M I I I.

Quid hic somnias præter opus Soliloquiorum, alia quinque proximè numerata Augustino rure Cassiciaco elucubrata? Laudaſti præter Soliloquia, opus contra Academicos, opus de Ordine, opus denique de vitâ beatâ. Hæc S. Doctoris opera cum rectè tria in digitis numeraveris, cur in iisdem versibus in quinque multiplicantur? Reponas ergo: *inter alia, tria, proximè numerata, &c.* At rursus repetis annum 33. inchoatum, nec rem dubiam probas, qui passim *invicta & irrefragabilia argumenta* jactare soles. Ipse tamen tuas partes implebo. Augustinus in proemio de vitâ beatâ ait: *Ego ab usque undevicesimo anno ætatis meæ, postquam in scholas Retherum librum illum Ciceronis, qui Hortensius vocatur accepi, tanto amore philosophiæ succensus sum, ut statim ad eam me transferre meditarer.* Hæc ille scribebat Idibus Novembris die suo Natali. Idem postea scripsit libros duos de Ordine, in quorum altero cap. 1. ait: *Interpositis deinde pauculis diebus, venit Alypius, & exorto sole clarissimo, invitavit celi nitorem, & quantum in illis locis hyeme poterat, blanda temporis in pratium descendere.* Itaque ille liber scriptus fuit jam incumbente hyeme. Postremum opus Soliloquiorum ibidem composuit, ac in duo volumina distinxit, in quorum primo cap. 10. ait: *Nam cum triginta tres annos agam, quatuordecim ferè anni sunt, ex quo ista cupere desisti, nec aliud quicquam in his, si quo casu offerrentur præter necessarium vitæ, liberalemque usum cogitavi.* Proximus mihi unus Ciceronis liber facillimè persuasit, nullo modo appetendas esse divitias, &c. Ex utriusque testimonii collatione non obscure colligitur Augustinum Idibus Novembris anni proximè elapsi, inchoasse annum tertium supra trigessimum. Nam ab anno undevicesimo, quo primum Ciceronis Hortensium legit, ad annum 34. labentem, interfunt anni integri ac completi quatuordecim. Cum verò S. Doctor annos numeret *quatuordecim ferè*, quidpiam sanè temporis ad annos xiv. complendos defuisse significat. Augustino exeunte Februario, de agro Mediolanensi reverso in urbem, Soliloquia *imperfecta remanserant.* Lib. 1. Retract. cap. 7. Qui tempus designans lib. 9. Confess. ca. 6. ait, *Inde ubi tempus advenit, quo me nomen dare oporteret, valisito rure, Mediolanum remeavi.* Catechumeni baptismum proximè suscepturi, nomen Episcopo, coram populo, in foribus Ecclesiæ dabant die quadagesimo antequam baptizarentur, ex Epistola Siricii ad Mimerium Tarraconensem cap. 2. quæ Epistola data est A. 385. Baurone consule, cui Augustinus Mediolani Kal. Januariis, quibus Consul processit, panegyrim recitavit.

M A C E D O.

Supereſt nunc ostendere eodemmet anno 33. fuisse Romæ ad Ostia Tiberina. Primò ponit lib. 1. Retract. cap. 6. se cum jam esset baptizatus Romæ unum scripsisse librum de moribus Ecclesiæ, & alterum de moribus Manichæorum, lib. 8. Confess. (reponè lib. 9.) cap. 8. narrat se cum sociis pariter Romæ in Africam remeare. Eundem annum illum esse 33. suæ ætatis tradit lib. 9. Confess. cap. 11. commemorans de morte Monicæ matris: Ergo die nono ægritudinis suæ, quinquagesimo & sexto ætatis suæ, trigesimo & tertio ætatis meæ, anima illa religiosa & pia corpore soluta est. Quarto Maii decurrentis anni 33. semestri nondum completo, erat Ostia, & iusta solvit Matrî. Quid evidentius?

SOMNIUM IV.

DUm dicis Augustinum eodem anno 33. fuisse Romæ ad Ostia Tiberina, videris somniare Ostia Tiberina fuisse publicam aequam ædem, vel forum in urbe. Nam passim legimus: *Romæ ad Ursam pileatum: Romæ ad forum Traiani, &c.* At Ostia Tiberina ex Antonini Itinerario distabant Româ M.P. XVI. Potes *vetus & Severus Poëta*, uti temet venditas pag. 718. col. 1. cum Satyrico *in bicipiti somniase Parnaso*; at monstrosè somnias Ostia Tiberina intrâ urbem locando. Duabus literulis, e, ac t, inertis, ubi primum vigilaveris, periodam restitue: *Romæ & ad Ostia Tiberina.* Erigne hæc correctio opera & quidem magna?

SOMNIUM V.

Praterea scribis Augustinum jam baptizatum: *Romæ unum scripsisse librum de moribus Ecclesiæ, & alterum de moribus Manichæorum*, & eundem narrare: *Se cum sociis pariter Româ in Africam remeare*; ac cum Ostiam venisset, matrem Monicam extinctam, quarto Maii. Hic tuum Itinerarium appello, in quo scribis Augustinum cum matre Mediolano die 9. Aprilis Ann. 388. profectum, ad Ostia Tiberina pervenisse die 20. *Aprilis consumptis in itinere diebus duodecim omnino necessariis ad illud iter prolixum conficiendum.* Pag. 726. col. 1. Quæro te, num putes necessarios etiam aliquos dies ad duos illos libros componendos, quos narras Romæ ab Augustino scriptos priusquam Româ in Africam remearet? Uterque liber in editione Lugdunensi Ann. 1586. constat ex paginis fermè tredecim, in quarum singulis leguntur versus 284. Demus & ipsum Augustinum operam & quidem magnam utriusque libri scriptioni impendisse, ita ut quotidie currenti calamo, versus octingentos ac quinquaginta duos exaraverit, vix intrâ quadrimum duodecim paginas scripsisset. Rursus altera insuper dies impensa est itineri Româ ad Ostia Tiberina, quò cum 20. Aprilis, te deductore, pervenerit, Romam ingressus fuerat die xv. Aprilis, postquam die 9. ejusdem mensis Mediolano discessit. Cum verò iter Mediolano Romam viâ Aureliâ, quæ ea ætate cæterarum erat brevissima, fuerit M. P. 454. Augustinus intrâ septem dies illud iter emensus, supra sexaginta quinque miliaria, (iter primæ diei M. P. 64. fecisset) singulis diebus confecisset. Tabellarii qui mutatis subinde equis, literas Mediolano Romam deferunt, diu noctuque cursitantes, sexto die iter conficiunt.

SOMNIUM VI.

Denique in paucissimis illis versibus, tertium tibi somnus obrepat, dum ais Augustinum narrare *se cum sociis pariter Româ in Africam remeare.* Hæc ille, cum narrasset se Mediolani baptizatum fuisse, ac Evodium in suum contubernium venisse scribit: *Quærebamus quisnam locus nos haberet utilis, servientes tibi, pariter remeabamus in Africam.* Et cum apud Ostia Tiberina essemus, mater defuncta est. Nulla hic, quam somnias, Roma nominatur. Et sanè si Mediolano rectâ Romam venerunt, duodecim tantum dies itineri conficiendo neutiquam sufficiebant, ut ad Ostia etiam Tiberina pervenirent. Consule Itinerarium Antonini, & intelliges Româ Derthonam usque viâ Aureliâ iter fuisse M. P. 408. Derthonâ Mediolanum numerantur M. P. 46. Ita Româ Mediolanum M. P. 454. Hæc miliaria divide per 12. habebis singulis diebus M. P. 38. minùs duobus una die. Ita Augustinus, & quod te decet considerare, Monica mater

propior sexagenariæ; tam magnis itineribus Mediolano profecti, die duodecimâ Romam pervenissent. At remanet aliud iter Româ Ostiam, cui si diem decimum tertium assignas, tota Itinerarii tui machina operâ & quidem magnâ constructa, labascit ac corruius nisi enim die 20. Aprilis Ostiam pervenerint, Itinerarii ab Augustino descripti, ratio, ut putas, non constat. Itaque Augustinus Mediolano discedens recto itinere Ostiam viâ Aureliâ pervenit, in Africam transmissurus. Scribit lib. 9. Confess. cap. 10. se unâ cum matre in ecclâsim raptum, *illic apud Ostia Tiberina, ubi remoti à turbis, post longi itineris laborem, instaurabamus nos navigationi.* At si antea Romæ commoratus, iter postea Ostiam M. P. xvi. fecisset, minùs rectè, immò falsò *longi itineris laborem* dixisset. Illum verò Romæ, antequam in Africam transmitteret, commoratum, patet ex lib. 1. Retract. cap. 7. ubi ait: *Jam baptizatus autem cum Romæ essem, nec ferre tacitus possem Manichæorum sacrantiam, &c. scripsi duos libros, unum de Moribus Ecclesiæ Catholice; alterum de Moribus Manichæorum.* Et cap. 9. *Cum adhuc inquit, Roma demoraremur*, narrans se in urbe scripsisse librum primum de libero arbitrio. Ex his colligo Augustinum cum Monicâ matre, ac sociis Mediolano rectâ ad Ostia Tiberina profectum; ubi matre defunctâ, mutato navigandi in Africam consilio, Romam se contulit, ac ibidem aliquot menses moratus, plures libros elucubravit.

M A C E D O.

Non modò uno & eodem anno, sed uno ac eodem mense confeci iter, idest Aprilis. Rem ad calculos exiliter revocemus. Gratum hoc erit Lectori. Omnia sunt apud Augustinum, ipse Itinerarium exhibebit. Relegamus vestigia. P. 725. col. 2.

SOMNIUM VII.

Somnias, cum dicis, omnia esse apud Augustinum, cum verè pronuntiafises: *Omnia sunt apud Pennotum ipse Itinerarium exhibebit.* Unius Pennoti vestigia relegisti, qui olim hocce Itinerarium tibi præformaverat. Hæc ille scribit lib. 1. Hist. Tripart. cap. 5. num. 2. *Rursus sequitur quòd eodem mense Aprilis, in quo fuit baptizatus, fuit etiam apud Ostia Tiberina in Africam rediturus, quia B. Monica obiit die 4. Maii, sed illa fuit in Ostiis Tiberinis saltem diebus tredecim priusquam ex hac vita migraret, ergo circa diem 21. Aprilis ejusdem scilicet mensis, in quo B. Augustinus fuerat baptizatus, in Ostiis Tiberinis consisterebant.* Cur ergo hujusce Itinerarii auctorem Augustinum producis, cum unius Pennoti manu descriptum fuerit, ac à Petro Campensi, Thomâ Herrerâ, & Aloysio Torello solidissimè refutatum, ita ut vix quicquam recens excogitari possit, quod à viris doctissimis præoccupatum non fuerit. Hæc tibi ex veteri Poeta reponantur:

Aliena quisquis recitat, & petit famam;

Non emove librum, sed silentium debet.

Scribis: *Rem ad calculos exiliter revocemus.* At ex tuis calculis Augustinus ac Monica duodecim dierum spatio, nusquam interrupto itinere, mediâ saltem die alicubi spiritum ac vires colligendo, nimium, te deductore delassantur; siquidem reapse illam peregrinantium turmam, suis etiam sarcinis gravatam, magnis itineribus Mediolano Romam usque, imò per Romam ad Ostia statim Tiberina traxisti, ita ut octo diebus M. P. 40. reliquis quatuor M. P. 38. confecerint. Profectò si ad calculos, quos in digitis tam facile numerasti, pedibus, imò etiam equo illud iter tibi habendum esset, nescio an exiliter laborares.

MACE-

M A C E D O.

Pag.
725.
col. 2.

Quarto Maii mortua Mater, die suæ ægritudinis nono: Sume hos novem dies, invenies eam jam 26. Aprilis Ostiæ esse; nam quinque dies Aprilis necessarij sunt ad complendam summam novem dierum agrotationis: Nono die, quem numerum consuevit quinque Aprilis, & quatuor Maii: in his quinque includitur dies 26. Aprilis, quo die jam decubuerat Monica. Redi nunc ad Augustinum. Puta rationes; ait eodem cap. 11. lib. 9. Confess. quinque dies incolumem fuisse Matrem postquam perventum est ad Ostia Tiberina: Tunc interea vix intra quinque dies, aut non multò amplius, febribus decubuit: Numerata hos & conjunge cum alijs quinque ægritudinis, reddunt diem & comprehendunt diem 21. Aprilis. Jam ergò illo die ibi erat Monica cum Augustino. Pervenierant igitur die 20. Aprilis, consumptis in itinere diebus 12. omnino necessarijs ad illud iter prolixum consuevit, &c.

S O M N I U M VIII.

Hoc totum est Itinerarium opera & quidem magna descriptum, quod ut prolixius fieret, inaniter verboraris; nam uno verbo poteras dicere. Quarto Maii mortua Mater die suæ ægritudinis nono; quare die 26. Aprilis febribus decubuit. At tu rem sanè difficilem creditu, probandam censuisti scribens: Invenies eam jam 26. Aprilis Ostiæ esse; nam quinque dies Aprilis necessarij sunt ad complendam summam novem dierum agrotationis: Nono die. Cur rem per se ipsam vel mulierculis manifestissimam, viris eruditissimis tam pueriliter inculcas? Haud repetam mihi somnium videri quum ais Monicam ac cæteros socios intra duodecim dies spatium M. P. 454. imò si Ostiam, uti putas, per Romam (ita Itinerarii scriptores loquuntur) rectà perrexit, M. P. 470. emensam fuisse. Alterum insomnium hic loqueris, scribens Monicam die 20. Aprilis ad Ostia Tiberina pervenisse, ac die postea 26. febribus decubuisse; testem citans Augustinum, qui scripserit quinque dies incolumem fuisse Matrem, postquam perventum est ad Ostia Tiberina. Somnias; nusquam hoc Augustinus adstruit. Pennotus, cujus Itinerarium tam fideliter exscribis, illa comminiscitur lib. 1. cit. cap. 4. num. 6. scribens: Cùm B. Monica intra quinque dies post adventum suum ad Ostia Tiberina, febribus decubuerit. Et statim: Nam obitum B. Monica omnes in quartam diem Mensis Maii rejiciunt, ex quibus si dies tredecim detrabas, quibus illa ante obitum suum ad Ostia Tiberinam venit, oportebit illam saltem die 20. Aprilis in Ostiis Tiberinis constitisse. Videtne archetypum Hodæporici, quod opera & quidem magna iterum tam bellè delineasti? Verùm audiamus Augustinum, qui lib. 9. Confess. cap. 10. narrans quæ apud Ostia Tiberina sibi cum matre, priusquam postremo morbo decumberet, contigerunt, hæc Deum alloquens, scribit: Proveniat, ut credo, procurante te occultis modis, ut ego & ipsa soli staremus, incumbentes ad quamdam fenestram, undè hortus intra domum, quæ nos habebat, prospictebatur, illic apud Ostia Tiberina ubi remoti à turbis, post longi itineris laborem, instaurabamus nos navigationi. Colloquebamur ergo soli valde dulciter, &c. Narrat eum de cælesti patria loquerentur, ætatis passos; ac postea sibi Matrem dixisse: Fili quantum ad me atinet, nulla re jam delector in hac vita. Quid hic faciam, & cur hic sem nescio, &c. Tum addit Augustinus: Ad hæc quid responderim nescio. Cum interea vix intra quinque dies, aut non multò amplius decubuit febribus. Quæro te, Rev. Pater, ubinam Augustinus

dicit quinque tantum dies incolumem fuisse Matrem apud Ostia Tiberina, ita ut cum illuc die 20. Aprilis pervenerit, die 26. morbo correpta, quartà postea Maii è vita migraverit? Hoc unum S. Doctor testatur, Matrem non quinto die postquam Ostiam pervenerant, uti somnias, sed quinto die post transactum illud colloquium febribus decubuisse. At dices Augustinum cum Matre die 20. Aprilis Ostiam pervenisse, ac die insequenti 21. illud colloquium secum invicem habuisse. Fateor id in tuos calculos aptè cadere, ac quadrare: Verùm hujuscæ tuæ imaginationis nusquam Augustinum auctorem habes. Et sàdè Augustinus dum ait: Vix intra quinque dies, aut non multò amplius decubuit febribus, dubium se esse significat, num fuerint tantum quinque dies, aut non multò amplius, v. g. sex, ac dimidius. At tu, quasi certius illa explorata haberes, quæ Augustinus & filius & præsens, de Matre scripsit, post tredecim sæcula contendis quinque tantum dies, nec plures omninò fuisse; nam Monica die 20. Aprilis Ostiam pervenerat, 26. decubuit, ac nono ægritudinis, 17. Non. Maii è vita discessit. Si hoc non est somnare, quid est?

M A C E D O.

Unum tamen adverte vigilantissimum Auctorem Pennotum videri nescio quid minutum fugisse (& Pag. correctà mendosà citati one libri Soliloquiorum) Eo, 726. inquis, dico ne quis laboret in inquirendo textu quem admodum & mihi contigit. Illud item addidero scripsisse ex incogitantia mendum circa diem Iduum Aprilis, quem ille ponit illo cap. 4. lib. 1. num. 6. S. Dicendum pro die octavo Aprilis: Incidit, ait, illo anno vigilia Resurrectionis quarto Idus Aprilis; idest, die octavo; cum reponendum sit die 6. Idus, non quarto. Nam quartus est dies Aprilis 10. non octavus, qui fuit vigilia Paschæ, uti vult, eo anno. De re constat. Fallit computatio per Idus. Tene octavum Aprilis, relinque quartum Idus, & summa constabit.

S O M N I U M IX.

Ingenuus homo es, qui tandem fateris, per quem profeceris. Hinc quòd sperabam fore ut aliquando tui Itinerarii Architectum laudares, nunquam te plagii, aut repetundarum reum incusavis licet decantatam tibi operam & quidem magnam non potuerim non deridere, cum hocce Itinerarium nullo labore ex Pennoti libris exscriperis. Ille tamen Auctor vigilantissimus, cum in mentem tuam narrata hucusque somnia immiserit, nunc te, da veniam verbo, in ronos & quidem altissimos trahit. Itaque scribis cum Pennoto Augustinum die octavo Aprilis, Sabbato sancto, seu in vigilia Paschæ baptizatum, die insequenti Mediolano, ubi à D. Ambrosio baptismum susceperat, ad Ostia Tiberina pervenisse die 20. Aprilis consumptis in itinere diebus duodecim omninò necessarijs ad illud iter prolixum consuevit. Dein quinque dies incolumem fuisse Matrem, postquam perventum est ad Ostia Tiberina, eandem die 26. ejusdem mensis decubuisse, quæ quarto Maii mortua est die suæ ægritudinis nono. Et concludis: Tene octavum Aprilis & summa constabit Fateor juxta somnias tibi calculos, summam constare; quæ tamen immane ac horrendum insomnium, quo deluderis, ostenderit. Itane tam profundo somno indulisti, ut somniales Augustinum, Alypium, & Augustini filium Adeodatatum die octavo Aprilis, in pervigilio Paschæ baptizatos, insequenti statim die sanctissimo Paschæ, totaque solemnibus hebdomade iter fecisse, ut ad Ostia Tiberina pervenirent die

die 20. Aprilis consumptis in itinere diebus duodecim omnino necessariis ad illud iter prolixum conficiendum? Neophyti Sabbato octavo baptizati, vestibus albis induebantur, quas octavo postea die in Ecclesia deponabant; unde *Dominica in Albis* appellata est; qua die Augustinus sermonem 157. de tempore habens, *Paschalis*, inquit, *solemnitas hodierna festiuitate concluditur, & ideo hodie Neophytorum habitus commutatur, ita tamen ut candor, qui de habitu deponitur, semper in corde teneatur.* Hinc eidem Augustino in Epist. 119. laudantur octo dies Neophytorum, quos in proemio lib. de octo quaest. ad Dulcitium *dies Sanctos* appellat. Tota illa hebdomada Christianis festiua erat, ut patet ex canone Trullano 66. Synodo Matisconensi II. cap. 2. Moguntinâ sub Carolo Magno cap. 39. Meldensi can. 77. ubi legimus: *Dies quoque octo sacrosanctae Paschalis festiuitatis omnibus Christianis feriatos esse decernimus ab omni opere rurali, fabrilis, carpentario, &c. nempe ut Christianis omnibus Resurrectionis laudibus, & sacrosanctae praedicationi iugiter instare liceat.* Ita inter sermones S. Augustini à 140. ad 164. i recitantur, quos per solemnem illam hebdomadam ad populum habuit. S. Joan. Chrysostomus hom. 33. in cap. 12. Geneseos ait: *Postea illucescente Resurrectionis die; necessarium erat, ut de Resurrectione Domini charitatem vestram doceremus & sequentibus diebus propter miracula, quae tunc facta sunt, Resurrectionis demonstratio iterum afferenda erat.* In quibus etiam in manus accepimus Apostolorum acta; inde nobis continua componentis conuicia, & crebris quotidianisque admonitionibus eos, qui nuper baptizati gratiam acceperant, exhortantes. Passim apud veteres sanctos Episcopos leguntur sermones, quos per eam hebdomadam ad Neophytos habuerunt. Quo verò Christiani id temporis Ecclesiam frequentiores adirent, Valentianus junior anno 389. illam hebdomadam inter festos dies à jure dicundo feriatos reponit: *L. 2. de feriis Cod. Theod. Sanctos quoque Paschae dies qui septeno vel praecedunt numero, vel sequuntur, in eadem observatione numeramus.* Theodosius junior Ann. 425. Theatrales ac Circenses ludos inhibuit *L. 5. de spectaculis, Ibid. Quandiu caelestis lumen lavacri imitantia novam sancti baptismatis lucem vestimenta testantur: Nempè quandiu Neophyti albatu ad Ecclesiam procedebant. Et hi quidem singulis ejus hebdomadis diebus cum cereis sacrificio solemniter in Ecclesia assisteabant, conciones audiebant, ac uni Deo vacabant.* Hinc Albinus Flaccus in Epist. ad Carolum Magnum ait: *Tunc maxime cum alba tolluntur vestimenta à baptizatis, per manus impositionem à Pontifice accipere Spiritum sanctum conueniens est, qui in baptismo omnium receperunt remissionem peccatorum, & per septem dies in Angelico castitatis habitu, & luminibus caelestis charitatis, sanctis assistere sacrificiis solent.* Itaque Neophyti per integram hebdomadam vestibus albis induti, accensos cereos manu tenentes, quotidie sacrificio intererant, ac octavo die alba indumenta deponentes, ab Episcopo per manus impositionem benediciebantur. Plura de his lege apud Josephum Vicecomitem lib. 5. de antiquis Ritibus Baptismi. At Macedo gravi somno correptus, somniat Augustinum ac socios Neophytos totâ sanctâ hebdomade, ne quidem ipso sanctissimo die Paschatis excepto, magnis itineribus ad Tiberina Ostia properasse. Ita recentes Neophyti huic homini somniantur non albatu in Ecclesia, sed penulati in via; non sacros cereos manu gestantes, sed eadem equorum habenas tractantes;

non ad altaria accedentes; sed ad mansiones, ac meritórias tabernas in itinere divertentes; non sacros hymnos cum Sacerdotibus, ceterisque fidelibus in Ecclesia concinentes; sed cum agafonibus, rhedariis, ac mulionibus iter habentes. Nonne dicens est XXXXX. **LIBRORUM AUCTOR** somniasse immania & horrenda insomnia, quorum vel ipsum etiam, ubi primum evigilaverit, pudeat, ac quàm maxime doleat talia somnia à Pennoto *vigilantissimo auctore* in suam ipsius mentem immissa fuisse? Hoc tamen insomnium lymphaticum ac prorsus Chimericum totius **ITINERARI** Augustini Mediolano Romam unica basis est & fundamentum. Nam nisi Augustinus cum sociis Neophytis hesternâ die baptizatis, ipso solemniter die Paschatis iter suscepit, id est, die nona Aprilis, nec 20. ejusdem mensis ad Ostia Tiberina pervenerint, Monica quinq. ue dies incolumis non fuit apud Ostiam, nec quarta die Maii, nona ægritudinis die defuncta: quæ postrema de Matre disertè Augustinus testatur, & in Itinerarium debent necessariò quadrare.

M A C E D O.

Idem mensis jam bonâ parte decerpta, initium itineris & finis fuit. An hoc insidari, qui rectè calculos apud Augustinum ponat, quisquam possit? Tam sunt comperta, tam explorata omnia, ut vel in tenebris micanti credi debeat.

S O M N I U M X.

Nemo non intelligit quæ monstra adversus Ecclesiasticas leges, ritus, ac ceremonias Neophytis servandas somniaveris. Quàm verò depravatè ac falsè apud Augustinum calculos somniando posueris, ipsomet maximus Doctor, cum primum longiorem somnum excusseris, demonstrabit. Nam hæc scribit lib. 9. Confess. cap. 6. *Baptizati sumus, & fugit à nobis sollicitudo vite præteritæ. Nec sciebam illis diebus dulcedine mirabili considerare altitudinem consilii divini super salutem generis humani. Quantum fleui in hymnis & canticis tuis, suave sonantis Ecclesiæ tuæ vocibus commotus acriter. Voces illæ instuebant auribus meis, & eliquabatur veritas tua in cor meum, &c. Augustinus sua tibi voce somnum excutiat. Testatur in eo capite, in quo suum baptismum describit, se baptizatum, dum in Ecclesia Mediolanensi hymni sacri canerentur illis diebus, quibus Neophytus Ecclesiam quotidie de more frequentabat, in lacrymas erupisse. Deinde capite insequenti scribit hymnorum eantem ante annum ibidem fuisse institutum. Synodus Matisconensis II. cap. 2. ait: *Pascha nostrum debemus omnes festissimè colere, & sedulè observationis sinceritate in omnibus venerari, ut illis sex sanctissimis diebus nullus servile opus audeat facere, sed omnes simul coadunati hymnis Paschalibus indulgentes perseverationis nostræ presentiam quotidianis sacrificiis ostendamus, laudantes Creatorem, & Regeneratorem nostrum vespere, manè, & meridie.* Eisdem quoque hymnos in Græca etiam Ecclesia per octo Neophytorum dies cantari solitos patet ex canone 66. Trullano: *Sanctæ Christi Dei nostri Resurrectionis die usque ad novam diem Dominicam totâ septimanâ vacare fideles iugiter oportet psalmis, & hymnis, & spiritalibus canticis in Christo gaudentes, festumque celebrantes.* Hos hymnos, hæc sacra cantica Augustinus jam baptizatus, illis diebus, hoc est, per totam Paschalem hebdomadam, in Mediolanensi Ecclesia inaudit. At tu fictos ac depravatos apud Augustinum calculos*

calculos somnando ponens, procul ab Ecclesia ipso Paschali die, totaque insequenti hebdomadâ eundem abstrahens, ad inendum iter impellis; à sacro fonte amotum statim ad rhedam trahis, sive in equum fustollis, ut in via avicularum cantus inaudiat. Præterea idem S. Doctor post narratum suum baptismum, cap. 7. ait: *Qui habitare facis unanimes in domo, consecrasti nobis & Evodium juvenem ex nostro municipio.* Et statim: *Simul eramus, simul habitabamus placito sancto. Querebamus quisnam locus nos utilis haberet, serpentes tibi, pariter remeabamus in Africam. Et cum apud Ostia Tiberina essemus mater defuncta est.* Itaque testatur Augustinus post baptismum, in contubernium secum venisse civem Evodium, cum quo simul habitavit placito sancto, ac cum eodem aliisque consilium inivisse de eligendo loco, in quo procul à turbis, uni Deo vacarent, ac decrevisse in Africam pariter remeare. Itaque Augustinus aliquantisper post baptismum Mediolani subleat, antequam ad Africam iter susciperet. Equidem in libris quos proximè ante baptismum scripsit, nunquam Evodium in illis Dialogis interloquitur. At cum Romæ postea Augustinus librum de libero arbitrio composuit, Evodium disputantem inducit, quippe qui post baptismum sibi apud Mediolanum adhæserat. Hæc cum certissima sint, Macedo somnando clamat: *Omnia sunt apud Augustinum: Ipse Itinerarium exhibebit. Expergiscere jam tandem, expergiscere, ac cum oculos perfricueris, videbis Augustinum post baptismum in Ecclesia Mediolanensi illis diebus Paschalis hebdomadæ sacris hymnorum concentibus interesse; videbis eundem domi cum novo contubernali eodemque concive Evodio apud Mediolanum habitantem; videbis te operam & quidem magnam Itinerario ex puris puris somniantis fabulis contextendo dedisse, ac non modò, quod fateris, de Augustino, verum etiam in Augustino cogitatione somnare. Hæc tamen somnia à Pennoto vigilantissimo Auctore gratis accepisti, qui suorum scriptorum papavere tam bellè te soporavit.*

M A C E D O.

Invento die, & mense, & anno baptismi Augustini, certum & exploratum habemus, de quo maxima concertatio est, annum mortis, & natiuitatis Augustini. Nihil ego vidi in re Chronologica turbatius, contentiosum de eo funem ducentibus domesticis, ac externis scriptoribus: quorum opiniones quare apud alios. Nam mihi non vacat Theologum agenti.

Pag.
726.
col. 2.

S O M N I U M XI.

CRedo equidem, quòd Theologum agis, nihil in re Chronologica turbatius legisse, cum Chronologiæ adyta nec à limine salutaveris. Nam si Scalligeri, ejusque antagonista Petavii, Langii, Petiti, Khristmanni, Ricciolii, aliorumque Chronologorum volumina evolvisse, longè turbatiora observasses; cum tamen annus natiuitatis, itemque annus obitus Augustini ab eruditissimis scriptoribus Augustinianis Campensi, Herrera, Torello, Sabbatino, juxta vulgarem epocham Christianorum optimè digestus sit. Ricciolius insignis è Societate Jesu Chronologus tabulam vitæ S. Augustini per annos expansam exhibet lib. 9. Chronol. cap. 10. art. 1. pag. 402. sub titulo: *synopsis annorum præcipuorum S. Augustini.* Utinam hanc, non verò Pennoti dicta elegisses! Cæterum quid somnias dicendo: *Invento die, & mense, & anno baptismi Augustini certum & exploratum habemus annum mortis & natiuitatis Au-*

gustini? Tunc invenisti, an à Pennoto antè annos sex & quinquaginta inventum usurpasti? At quid tandem invenisti? Augustinum in pervigilio Paschalis die 8. Aprilis baptizatum. Verum Chronologi reponunt pervigilium Paschalis incidisse in diem 8. Aprilis anno Christiano 383. Cyclo Solis 28. Lunæ 4. lit. A. & iterum post quinquennium anno 388. Biffextili Cyclo Solis 5. Lunæ 9. lit. B. A. Nec semel annum Christi appellasti, quo Augustini baptismus contigerit. Paschalis character Sabbati sancti die 8. Aprilis, bis intra quinquennium occurrit, ac proinde Chronologia annorum vitæ Augustini deducenda est ex certo ac fixo fundamento, quod gnomon sit, ex quo cæteri anni manifestè indicentur. At undè habes Augustinum baptizatum fuisse in pervigilio Paschalis, quod contigit die 8. Aprilis? Nempè quia ea ratione rectè supputas dies 12. itineris ad Ostia Tiberina, quinque dies incolmunitatis Monica priusquam febribus decumbens, nono ægritudinis die, quarto Maii mortua dicatur. Omnia hæc, ut notavi, inania somnia sunt, ac scriptore quinquaginta tomorum prorsus indigna. Attamen ex istis insomniis jactas te certum & exploratum habere annum mortis & natiuitatis Augustini. Etiamnum dormis, ac somnias?

M A C E D O.

Nam mihi non vacat Theologum agenti: *Uti eo dignum est, ego in schola uno ictu omnes controversas amputabo. Fixo non clavo pro anno, quod ajunt, pro anno (jam dixisti pro anno, cur repetis? Somnias) more Romano, sed anno certo, & comperto fixo clavo trabali, more Scholastico eadem ratione, qua annum 33. baptismi demonstravi. Illa repetitio pro anno, vitium est tautologiæ, ut docent Grammatici.*

S O M N I U M XII.

Si contentiosum funem controversarum, ac Gordianum hunc nodum uno ictu amputabis, cum jam Macedo sis, alter etiam eris Alexander. Sed eo fune tu supra cæteros artissimè impliearis; dum Augustinum hesternâ die Neophytum per Italiæ mansiones per totam Paschalem hebdomadem trahis. Annum quem inter somnium, fixum clavo trabali jactas, tibi tibi somnum excussero, intelliges te illum annum Pyrismate, imò ne tenui quidem sputo fixisse. Voces istæ uno ictu amputare: *fixo clavo trabali: more Romano, magni hiatus sunt hominis, jam jam dormituri, qualis tamen vix dici possis, cum magnam hucusque Itinerarii tui partem semper somnando transegeris.*

M A C E D O.

Ac primum: *Leonardum Coquæum, Gabrielem Pennorum, Petrum Ribadeneiram ad scopum collimasse, dum annum Christi 431. Augustini morte (reponere morti) assignarunt.*

S O M N I U M XIII.

Augustini verba sunt in Psal. 63. *Dormientes testes adhibes: verè tu ipse obdormisti.* Tres illi aliàs eruditi scriptores in designando anno obitus Augustini aberrarunt. Nec exprobro, nec insulto, qui norim bonum etiam Homerum quandoque dormire. Hoc miror te Endymionis somnum dormire. Capreolus Carthagenensis Episcopus, ac Prosper Aquitanus, Augustino æquales ac synchroni, imò & ejusdem viventis amici testantur ante A. 431. Augustinum de vitâ migrasse. Hoc ipsum eidem sæculo proximus scribit Liberatus Diaconus Carthagenensis, quorum ad Som. 39. & 41. verba recitabo. Itaque somnias tres illos

illos scriptores, qui hoc sæculo inter homines ambulabant, ad seipsum collimasse, aberrasse verò Capreolum ac Prosperum perperam assignando annum quo Augustinus ipsorum amicus è vivis excessit. Testes, qui moriente Augustino vivebant, uti mendaces repudias; testes qui post mille, ac ducentos annos ab Augustini obitu vixerunt, appellas & laudas; nec somnias?

M A C E D O.

Ibidem **H**unc tu deinceps, Lector, certum habeto, & indubitatum, idque meis calculis subductis efficiam.

S O M N I U M X I V.

Dum crispata fronte, ac magistrali supercilio de anno obitus Augustini 431. legem promulgas: *Hunc tu deinceps certum habeto & indubitatum*, somnias te in Chronologorum Republica Dictatorem, à cuius sententiâ nemini liceat appellare. Imperiosus homo es: Est vetusti poetæ hemistichium. Depones fascès dictatorios, cum primum calculos subducere incipies; nam Chronologi, quod tantum somniando usurpas, imperio tibi abrogato, ad pueros Arithmeticæ primam operam ponentes, amandabunt.

M A C E D O.

Volo ut hoc mihi debeat Augustiniana gens, cui sum deditus. Hoc ego nomine eos mihi nomina faciam.

S O M N I U M X V.

Augustiniani, quos sine auctore Aborigines, aut sine parente Myrmidones somnisti, hoc te nomine salutabunt: *Ecce somniator venit*. Augustinus Pater est multarum gentium. Si Canonicos regulares appellas, ipsi viderint, quo te nomine per antonomasiam nuncupabunt. Sin Eremitarum sodalitium intelligis, cum te tot infomniorum portenta narrantem inaudiunt, quid nisi risum ac cachinnos debent? Ludovicus ab Angelis Lusitanus, Thomas Herrera, Petrus Campensis, Joannes Marquezus Hispani; Nicolaus Crusenius, Joannes Rivius, Christianus Lupus Belgæ, Aloysius Torollus, Joseph Sabbatinus, Henricus Noris, qui tres adhuc in Italia superstites sunt, Simplicianus à S. Martino, ac Carolus Moreavius nostri Galli, qui de Augustini vitâ, gestis, scriptis, deque Augustinensium instituto, ac rebus gestis iusta volumina condidere, obitum Magni Patris affixerunt anno æræ Christianæ 430. Tu verò tua somnia tanti facis, ut speres fore, ut pro eisdem Augustiniani grates persolvant, vel saltem debeant, ac relicta sententiâ certâ ac indubitata de anno mortis Augustini 430. quam tot insignes Augustiniani scriptores in bono lumine collocarunt, tuum de anno obitus ejusdem Doctoris infomnium & sequantur, ac tibi etiam plaudant, cui

*velut ægri somnia, vana
Finguntur species, ut nec pes, nec caput uni
Reddatur forma.*

M A C E D O.

Ibidem **S**umptâ veritate proximè adductâ & confirmatâ, nullus salius obitus Augustini esse potest, nec ante, nec post. Excludo quod est facilius annum post 431. qui sit 432. quia eo anno inunte Celestinus Papa decretalem Epistolam edidit pro Augustini doctrinâ, quâ eam confirmavit & consecravit, repressis illius adversariis Pelagii reliquiis, sive Semipelagianis, mox tuo jam Augustino; quem ipse paucos post menses secutus fuit; scilicet V. Idus Apr. ejus anni 432. cum Augustinus mense Aug. superioris anni 431. obiisset.

S O M N I U M X V I.

IN Romano Martyrologio die 6. Aprilis leguntur: *Romæ S. Celestini Pape, &c. & in vitâ ejusdem: Sepultus est in cemeterio Priscille viâ Salariâ VIII. Idus Aprilis.* At tu somnias Celestinum è vitâ migrasse V. Idus, hoc est, die nonâ Aprilis, qui VIII. Idus, idest, die sexta ejus mensis demortuus, ac sepulturæ traditus fuerat. Liceat tamen somniantî fingere homines in lecto febribus extingui, postquam ante triduum sepulchro conditi fuerant.

M A C E D O.

Nunc excludo antecedentem, idest 430. irrefragabili *Ibidem* argumento, ni xo proximâ supputatione; Augustinus baptizatus fuit Anno illo 388. quod liquet: nec alio baptizari potuit: ab eo ad annum 431. decurrit justum spatium temporis reliqua vitæ usque ad obitum Augustini, quod continet quadraginta sex annos; igitur eo anno mortuus est. Subduco calculos.

S O M N I U M X V I I.

Siste parumper, antequam calculos subducas; nam quam proximè subduxisti, supputatio est tibi iterum repetenda. Ponis annum baptismi 388. addis supervixisse postea Augustinum usque ad annum 431. quod medium vitæ spatium, inquis; continet annos quadraginta sex. Jam prædixeram te à Chronologis, quibus pro imperio leges imponis, ad prima Arithmeticæ elementa dicenda amandandum. Da numerum 388. adde 46. habetur supputando numerus 434. Tu verò per somnium subducis 431. Pereram, si evigilans tam depravatè calculos subduxisti.

S O M N I U M X V I I I.

Dicis: Augustinus baptizatus fuit Anno illo 388. quod liquet, nec alio baptizari potuit. Nunquam in tuo Itinerario annum 388. nominasti, & modò dicis anno illo 388. Illum quidem Paschali caractere indicaveras, nempe cum Sabbatum sanctum incidit in diem octavum Aprilis, qui tamen character congruit, ut dixi, anno etiam 383. Quæro te, cur illo anno 388. Augustini baptismus contigit. Respondes quia post diem 8. Aprilis, aptè superiunt dies duodecim itineri Mediolano Romam conficendo, item quinque incolumis Monicæ apud Ostiam, & novem insuper ægritudinis ejusdem antè mortem; quam obiit quarto die Maii. Verùm hoc horrendum somnium contra Ecclesiasticas leges Neophytis impositas, tu quoque, cum evigilaveris, non quidem deridebis, sed planè execraberis. Hoc somnio nititur quod jactas; *irrefragabile argumentum*. Præterea ais: Augustinus baptizatus fuit illo anno 388. quod liquet. At non liquet num eo anno Augustinus ageret annum ætatis 33. inchoatum, an verò completum; qua de re dixi ad Somnium II. Ludovicus ab Angelis Augustinianus ac Doctor Conimbricensis lib. 1. de Vitâ Sancti Augustini cap. 4. scribit Augustinum baptizatum fuisse die 24. Aprilis, Sabbato sancto, Ann. 387. quam sententiam pluribus postea firmarunt Herrera in Alphabeto Augustiniano, Torellus tom. 1. sæcul. Augustin. ad Ann. 387. aliique. Hunc sui baptismi annum aperte insinuat Augustinus lib. 9. Conf. ubi cum cap. 6. narraisset se post baptismum inter sacros hymnorum cantus in Mediolanensi Ecclesiâ flevisse, cap. 7. initio hæc scribit: *Non longè cæperat Mediolanensis Ecclesiâ genus hoc consolatoris et exhortationis celebrare, magno studio fratrum concin-*

mentium vocibus & cordibus. Nimirum annus erat, aut non multò amplius, cum Justina Valentini regis pueri mater, hominem tuum Ambrosium persequeretur hæresis sua causâ, quâ fuerat seducta ab Arrianis. Excubabat pia plebs in Ecclesiâ, mori parata cum Episcopo suo, seruo tuo, &c. Tunc hymni & psalmi ut canerentur secundum morem Orientalium partium, ne populus mororis tædio contabesceret, institutum est. Et statim: Tunc memorato Antistiti tuo per visum aperuisti, quo loco laterent martyrum corpora Protasii & Gervasii. Et narratis miraculis in sacrarum reliquiarum translatione patris, ait: *Inde illius inimica animus, etsi ad credendi sanitatem non applicitus, à persequendi tamen furore compressus est.* Hæc anno antè suum baptismum contigisse Augustinus testatur. Valentinianus junior, occiso Gratiano fratre à Maximo in Gallis Ann. 383. à Justinâ matre seductus Arrianæ sectæ adhæserat. Id contigit anno 385. Nam D. Ambrosius scribens ad eundem Principem Epistolam XI. lib. 2. pro non restituendâ Arâ Victoris in Curia contra Symmachum Præfectum Urbis anno 384. ait: *Certe si aliud statuitur, Episcopi hoc æquo animo pati & dissimulare non possumus. Licebit tibi ad Ecclesiam convenire, sed illi non inuenies sacerdotem, aut inuenies resistentem.* Itaque eo anno 384. Valentinianus in Ecclesiam conveniebat, ac proinde nondum palam Arrianum dogma profitebatur, uti anno insequenti fecit. Nam Valentinianus anno 385. Justinâ Augustâ Arrianis impensius favente, à qua etiam seductus ad illorum sectam transierat, egit cum Ambrosio, ut Basilicam Arrianis concederet, ubi sup. & ipsi conventus celebrarent. Ambrosius nullis Imperatoris promissis aut minis ad tradendam Basilicam infecti potuit. Hinc in oratione de non tradendis Basilicis, quam anno 386. uti ostendam, recitavit: *Quasi verò, inquit, superiori anno, quando ad palatium sum peritus, cum presentibus primatibus ante consistorium tractaretur, cum Imperator Basilicam vellet eripere, ego tunc aula contemplatione regalis infractus sim, constantiam non tenuerim sacerdotis, aut in minuto jure discesserim.* Hinc Justinâ impotens iræ, auctrix fuit Valentiniano, ut legem publicaret, quâ Arrianis publicè in Ecclesiam conveniendi facultas permetteretur, quæ initio anni 386. in hæc verba concepta est: *Damus copiam colligendi his, qui secundum ea sentiunt, quæ temporibus Divæ mem. Constantii, Sacerdotibus convocatis ex omni Orbe Romano, expositaque fide ab his ipsis, qui dissentire noscuntur, Ariminensi Concilio, Constantinop. etiam confirmata in æternum mansura sunt.* Conveniendi etiam quibus iussimus pateat arbitrium, &c. Dat. X. Kalend. Febr. Mediolani Honorio N. B. P. & Evodio Coss. Extat lib. 16. Cod. T. L. 4. de fide Catholica. Ambrosius nullam, se vivo, Arrianos basilicam Catholicis erepturos protestatus, Principum sibi odia contraxit, ac insignem orationem de non tradendis basilicis hæreticis, recitavit. Baronius in vita S. Ambrosii scribit eam orationem habitam A. 385. in Annalibus verò eandem refert A. 387. Verum nullus dubito, quin recitata sit anno 386. Nam cum festa Paschaliâ instarent, Imperator iussit sibi concedi basilicam Portianam, in qua cum matre ac cæteris Arrianis sacros dies celebrarent. Ambrosius in laudata oratione conqueritur inclinatum IAM vel Imperatoris iudicium quod latâ lege patefecit; & paulò inferius: *Hanc ergo legem quisquam sequatur, qua firmatur Ariminense Concilium, in quo creatura dicitur est Christus.* Ex his patet eam orationem habitam fuisse paulò post eam pro Arrianis legem à Valentiniano

latam; siquidem si eam recitasset decimo quinto mense postquam emissa fuerat, nempe die 18. Aprilis Dominica Palmarum A. 387. quæ posterior Baronii opinio fuit, non dixisset: *IAM inclinatum Imperatoris iudicium*, cum ante annum ac mensem tertium id contigisset. Ex iisdem etiam verbis constat eam orationem non fuisse recitatam A. 385. cum diserte ibidem execretur legem pro Arimianensi Concilio, quæ anno 386. emissa fuit. Et sane cur Justina irarum ac minarum plena, ac fuis Arrianis impotenter favens, ejus legis executionem in alterum annum, & quidem Mediolani præsens, distulisset? Etenim id temporis, cum lex emissa fuit, Valentinianus annum ætatis agebat decimum quintum, cum ex Ammiano Marcellino in fine libri 30. die 17. Novembris anno 375. tum quadrimus ad imperium evectus fuerit, quamvis in falsis Idacianis dicatur natus die 18. Januarii A. 366. Itaque cum A. 386. festa Paschalia instarent, Comites è consistorio Principis Ambrosium convenere, ut eundem ad basilicam tradendam inclinarent. Rem fusiùs idem Ambrosius narrat in Epistol. 14. ad Macellinam sororem, scribens: *Sequenti die (erat enim Dominica) post lectiones atque tractatum, dimissis catechumenis, symbolum aliquibus competentibus in baptisterii tradebam Basilicâ.* Erat ea Dominica Palmarum, qua die symbolum ab Episcopis competentibus tradebatur, qui postea in pervigilio Paschatis baptizabantur. Addit in eadem Epistolâ Ambrosius: *Ego in Basilica veteri totum exegi diem, inde domum cubitum me recepi, ut si quis abducere vellet, inveniret paratum.* Nam fama erat Ambrosium jussu Imperatoris in exilium deportandum. Quod veritus populus eidem excubias faciebat. Id testatur Ambrosius initio statim Orationis laudatæ: *Video vos præter solitum esse turbatos, atque asservantes mei. Miror quid hoc sit, nisi forte quia per Tribunos me vidistis, aut audistis imperiali mandato esse conventum, ut quo vellem abirem hinc, &c.* Et inferius: *Certe si Dominus huic nos certamini deputavit, frustra pervigiles tot noctibus & diebus custodias exhibebis. Implebitur Christi voluntas.* Dominica Palmarum eo anno 386. contigit die 29. Martii, Cyclo Solis III. lit. D. In eadem Epistola 14. narrationem prosequens ait: *Ante lucem ubi pedem limine extuli, circumfuso milite occupatur Ecclesia.* Erat Feria II. majoris hebdomadæ, 30. dies Martii. Et statim addit: *Exactus est totus ille dies in more nostro; scisse tamen ab illudentibus pueris cortina regia. Ego domum redire non potui, quia circumfusi erant milites, qui Basilicam custodiebant.* Itaque coactus est in Basilica pernoctare. Postea verò ait: *Sequenti die (nempe feriâ 3. die 31. Martii, non autem feriâ secunda, ut putavit Baronius) lectus est de more liber Jona, &c.* Tunc verò populum hymnos ab Ambrosio compositos in Ecclesia cecinisse, idem in citata Orat. testatur: *Hymnorum quoque meorum carminibus deceptum populum ferunt.* Interea milites palam Imperatori denuntiarunt ituros se orandi gratiâ ad illam Basilicam, in qua foret Ambrosius, nec ullâ ratione se pati posse ab ejusdem communione separari. Tum Imperator militarem tumultum, ac iratæ plebis furorẽ veritus, consilium extorquendæ Basilicæ deposuit. Sub id ferè temporis inventa sunt ab Ambrosio corpora Sanctorum Martyrum Protasii & Gervasii, quæ insigni pompâ Sanctus Doctor in Ambrosianam basilicam transtulit. Id contigisse die 19. Junii, qua eorundem memoria in falsis Ecclesiæ colitur, pluribus ostendit Petrus Puricel-

Puricellus in dissert. Nazariana cap. 73. & in lib. de monumentis Ecclesie Ambrosianæ. Hoc ipsum colligitur ex Augusti serm. 39. de diver. ubi ait: *Celebramus ergo hodierno die, fratres, memoriam in hoc loco positam SS. Protasii & Gervasii Mediolanensium Martyrum. Non eum diem, quo hic posita est, sed eum diem hodie celebramus, quando inventa est preciosa in conspectu Domini mors Santorum ejus per Ambrosium Episcopum hominem Dei, cujus tunc tanta gloria Martyrum etiam ego testis fui. Ibi eram, Mediolani eram, facta miracula novi.* Idem verò Augustinus lib. 9. Confess. cap. 7. ait opportunè detectas eas Sanctorum reliquias: *ad coercendam rabiem femineam, sed regiam; nam ob patrata miracula illius inimica animus, etsi ad credendi sanitatem non applicitus, à persequendi tamen furore compressus est.* Hoc ipsum testatur Paulinus in libro de vita S. Ambrosii, quem Augustino nuncupavit, ubi narratis miraculis in depositione corporum SS. Martyrum factis, ait: *Denique ex hoc tempore sedari cepit persecutio, qua Justina furore accendebatur, ut Sacerdos de Ecclesia pelleretur.* Extat inter literas Ambrosii Epist. 53. ad Episcopos Italiae de inventione corporum laudatorum Martyrum, quam etiam producit Damascentus orat. 2. de Imaginibus, in qua dicuntur illæ reliquie in diebus transacta nuper Quadragesima repertæ; ea tamen suspensæ fidei Baronio visa est, & certè repugnare videtur Epistolæ 54. quam Ambrosius ea de re ad fororem perscripsit. Conferat utramque Lector, & judicet. Hinc etiam rursus probatur Justinæ persecutionem, ac Martyrum inventionem non contigisse A. 387. Nam hoc anno Valentinianus, ac Justina Ambrosium legatum ad Maximum Treviros miserunt, qui re infecta dimissus ad Valentinianum scripsit: *Esto tutor adversus hominem pacis involucro bellum regentem.* Epist. 56. Quarè Imperator Dominum alterum pro confirmandâ pace legatum ad Maximum destinavit, quem Maximus ingenti honore exceptum, ac regis muneribus decoratum dimittens, illum cum exercitu subsecutus, Cottius ac Juliis Alpibus occupatis, ex Pacato in panegyrico ad Theodosium, in Italiam descendens, Aquilejam contendit. Valentinianus verò improviso Tyranni adventu territus, conscensâ nave, cum Justina matre Thessalonicam fugit, Theodosii qui in Oriente imperabat, opem imploraturus. Paulinus laudatus post narrata miracula, ac remissum Justinæ furorem, ait: *Sanctus verò Ambrosius Episcopus majoris humilitatis vir factus donatam sibi à Domino gratiam reservabat, crescebatque quotidie fide & amore coram Deo & hominibus.* Ibi verò paulò post scribit Ambrosium alteram ad Maximum legationem suscepisse. Igitur cum die 19. Junii sacræ reliquie inventæ fuerint, ac postea ob miraculorum famam totius populi ore celebratam, Justina iram remisit, id circa exitum Junii dicatur contigisse. Cùm verò Paulinus, antequam narret delatam Ambrosio legationem, dicat illum crevisse *quotidie fide & amore coram Deo & hominibus*, vix ante initum Augustum legatione functus videtur; neque enim Justina hominem hesternâ die, ut ita dicam, sibi infensissimum, tam citò eo honore exornasset, præsertim cùm Maximus Arrianos persequeretur. Hinc patet memoratam persecutionem contigisse A. 386. neque enim intrâ trimestre spatium Ambrosii, & iterum Domini legationes, ac Maximi in Italiam irruptionem contingere potuisse affirmabit, qui locorum distantiam consideraverit, cùm Maximus Treveris, Valentinianus verò Mediolani, vel Aquilejæ sub-

sisteret. Zosimus scribit Dominum Aquilejæ legatum destinatum. Maximus certè labente Autumno Alpes superavit, cùm circa hiemem gelu rigeant, exercitibus planè impervia. Hinc anno 386. Justinæ contra Ambrosium persecutione, hymnorum apud Mediolanensem Ecclesiam institutione, ac denique inventione reliquiarum Martyrum Protasii & Gervasii alligatis, annus baptismi S. Augustini apparet, nempe 387. quando, ut ipse ait: *Annus erat aut non multò amplius cùm Justina Valentiniæ regis pueri mater hominem tuum Ambrosium persequeretur, &c. quando Excubabat pia plebs in Ecclesia, mori parata cum Episcopo suo &c.* Porro gravior persecutionis fragor contra Ambrosium detonuit ex superius demonstratis die 29. ac 30. Martii A. 386. Nocte verò postremam ejus mensis diem præcedente, plebs cum Episcopo Ambrosio in Ecclesia excubuit. Cùm verò Augustinus baptizatus fuerit die 24. Aprilis Sabbato sancto A. 387. Cyclo solis IV. Lunæ VIII. lit. C. rectè scripsit Augustinus nuper baptizatus: *Annus erat, aut non multò amplius, nam à Dominicâ Palmarum A. 386. ad diem abs se suscepti baptismi, numeratur annus, ac dies insuper viginti septem, quos illis vocibus aut non multò amplius apertissimè expressit.* Cæterum quamvis hucusque Ambrosii, Augustini, ac Paulini deducta, ac secum invicem collata testimonia A. 387. Augustini baptismum deputandum demonstrent, hoc ipsum antiquissimi Chronologi, ac ipsius Augustini postremâ ætate viventis, auctoritate confirmatur. Is est Prosper Tyro, cujus Chronicon per annos imperii Romanorum Principum ab obitu Valentis, usque ad Valentiniani II. necem digestum, eruditissimus Pithecius publicavit, ac postea Canisius tomo I. Antiq. pag. 164. inseruit, ac emendatius postremò edidit Labbeus T. I. Bibl. MSS. pag. 56. Integrum fragmentum recitabo. Igitur sub distinctis annorum notis hæc ibi leguntur.

II. *Justina mater Valentiniæ Arriani favens in Ambrosium, & omnem Mediolanensem Ecclesiam diversa injuriarum genera congerit.*

Reliquie Gervasii & Protasii Martyrum ab Ambrosio primùm Mediolani repertæ.

Hymni Ambrosii compositi, qui nunquam ante in Ecclesiis Latinis modulibus canebantur.

III. *Maximus indignum ducens contra Ecclesia statam agi, locum irrumpendi quod cum Valentiniano junxerat fœdus, inveniit. Valentinianus veritus imminuentem jam cervicibus suis Tyannum, ad Theodosium confugit.*

Augustinus Mediolani Rhetoricam ad primæ docens, omnis scholis ad fidem rectam convertitur, cum ante Manichæus fuisset.

IV. *Theodosius cum exercitu ad Italiam transgrediens, Maximum interfecit, & Valentinianum proprio regno reddidit.*

Justina, qua Ecclesias vexaverat, ne regnum cum filio reciperet, morte præventa est.

Ita Chronologus Augustino Synchronus A. 386. tria illa refert, quæ Augustinus ante annum sui baptismi contigisse narrat. Idem etiam A. 387. recitat Valentiniani fugam ac baptismum S. Augustini; & quamvis conversionem ad fidem nominet, quæ ineunte ætate A. 386. acciderat, nomine conversionis publicam fidei professionem in baptismo factam intelligit; neque enim notum illi erat, quid privatim antea Augustinus secum deliberaverat. Denique Maximi necem refert, quæ contigit A. 388. die 28. Augusti, ut scribit Socrates lib. 5. cap. 24. & patet ex L. 6 & 7. de infirm. his quæ sub Tyran. Cod. T. In eodem etiam Chronico mors Valentiniani sub num. IX. ponitur, qui cùm

T 3 extinctus

extinctus fuerit ex S. Epiphano *libris Maii, pridie Pentecostes, die Sabbati cap. 20. de ment. & pond. nempe die 15. Maii A. 392. Bissextili, Cyclo solis IX. lit. D C.* Justinæ persecutio juxta laudatum Chronologum cadit in A. 386. & in sequentem baptismus seu publica conversio Augustini. Ex his ad somnium Macedi redeundum est, qui ait: *Augustinus baptizatus fuit anno illo 388. quod liquet; cum pland liqueat ex testimonio Chronologi Augustino coevi, imò ipsus etiam Augustini, baptizatum fuisse A. 387. die 24. Aprilis, Sabbato sancto.* Hoc idem iterum demonstrabitur ad Somnium XXXI. ubi Augustiniana vitæ Chronologia ex S. Doctoris libris exponetur.

Ibidem

M A C E D O.

Augustinus secundum Possidonium in ejus vita, vixit annos septuaginta sex. In Clericatu autem vel Episcopatu annos ferme quadraginta, quod tempus Romanum Breviarium ita exposuit in tertia secundi Nocturni lectione: *Vixit annos septuaginta sex, in Episcopatu ad triginta sex: non meminit Clericatus, uti Possidonius. Tenemus Episcopatum. Addamus aliquos simplicis Clericatus, puta quatuor, sunt quadraginta Possidonii, supersunt sex secundum supputationem Romanam, quos sic colligo.*

S O M N I U M X V I I I.

Ponis annos 36. Episcopatus, addis quatuor, & ais: *Fuerunt quadraginta Possidonii.* Rectè in digitis numerasti, quod cum ante duodecim versus facere non posses, datis annis 388. & additis 46. collegisti summam annorum 434. Hic verò etiam somnias, cum ais: *supersunt sex secundum supputationem Romanam.* Ex hoc verò somnio longam sanè somniorum catenam cedis, ac extendis, quod proximè apparebit, cum annorum annulos colliges, ac connectes.

Ibidem

M A C E D O.

Trigesimum tertium annum ferme Romæ, quod rediit post mortem Matris, Augustinus consumpsit, quemadmodum diximus superius cap. 1. Collat. 2. (reponere Collat. IX. nec tuos libros nisi somniando citas) diximus. Saltem annus ille exiit, dum transmisit in Africam. Venit ergo in Africam ineunte anno suo 34. Augustinus. Secessit postea in agros paternos, ubi fuit commemoratus triennium expressum à Possidonio cap. 3. quemadmodum supra non semel statuimus. Erat hic annus 37. Augustini. Supersunt ad 46. anni novem, quos Breviarium assignat Clericatu S. Augustini ante Episcopatum, quem eo anno obtinuit, idest quadragesimo sexto.

S O M N I U M X I X.

Quòd cum velis, & quantum velis, dormites dormitas, somnias, haud magno tibi vitio yeam; sed quòd tua ridicula somnia Breviario Romano, hoc est, Romanæ Ecclesiæ affrices, hoc gravius peccatum est, quam ut à me tantummodo castigeris. Ubi, ubi, quæso te, memorantur anni novem, quos Breviarium assignat Clericatu S. Augustini ante Episcopatum? Augustinus obiit, uti somnias, A. 431. Episcopatus, inquit Breviarium, A. 36. Jam ab A. 431. retrocedere per annos 36. initium Episcopatus Augustini juxta Breviarium, cadit in A. 395. Quòd si Breviarium assignat annos novem Clericatu S. Augustini ante Episcopatum, initiatus est Clericus juxta Breviarium, te tamen Auctore, anno 386. nempe biennio ante baptismum. Nonne horrenda somnias?

S O M N I U M X X.

Somnio somnia annectis; postquam enim dixisti Breviarium novem annos assignare Clericatu ante Episcopatum, quem, addis: *eo anno obtinuit, idest quadragesimo sexto.* Augustinus, ut tu putas, natus est A. 355. adde huic numero annos quadraginta sex, habetur annus Epochæ Christianæ 401. Videse quæ commenta somnias? Etenim si Augustinus obtinuit Episcopatum anno ætatis quadragesimo sexto, Christi 401. annos tantum triginta Episcopus sedisset, cum tamen Breviarium annos 36. Episcopatus affirmet. Hæc somnia tam immania Typographo velle adscribere. Verum tu disertè scribis: *Supersunt ad 46. anni novem; & postea ais obtinuisse Episcopatum anno quadragesimo sexto; Romanis literis, non Arabicis notis, numeros annorum scribis. Igitur unus tu somnias. Somnium totum tuum est, in cuius partem non Amanuensis, non Typographus, nullus hominum venias. Potes etiam aliâ ratione calculos subducere.* Augustinus obtinuit Episcopatum anno ætatis quadragesimo sexto, juxta Breviarium, ad ætatis Episcopatus 36. fuerunt anni vitæ Augustini octoginta duo. Verba Breviarii historicè optimè recitasti; Arithmeticè eadem retrahendo corrupisti. Hæc ibi leguntur: *Vixit anno septuaginta sex, in Episcopatu ad triginta sex.* Deme de annis 76. annos 36. remanet annus vitæ Augustini quadragesimus, non uti foranias, quadragesimus sextus. Legimus in altera Lectione Breviarii: *Alvalerio notæ sanctitatis Episcopo Hippo-nensi presbyter factus est.* Nulli anni presbyteratu assignantur. At tu novem numerari somnias. Cum dormiendi finem facies, ac Breviarium relegeris, tam ridiculâ infomnia ridebis.

M A C E D O.

Ibidem

Constat summa annorum Episcopatus 36. secundum calculos Breviarii Romani, quod quidem longiorem ei tribuit Clericatum. Quare videtur Possidonius exactius, & accuratius illud tempus distribuisse.

S O M N I U M X X I.

Idem somnium continuas. Ex Breviario habemus annos vitæ Augustini septuaginta sex, quorum 36. Episcopus vixit. Nec vola, nec vestigium annorum Clericatus apparet. Neque novem annos assignat Clericatu, ut immaniter comminiferis; neque sex; neque quatuor; neque duos, imò neque etiam unum. Nam ibidem presbyter tantum dicitur factus, nullo gesti presbyteratus tempore designato.

S O M N I U M X X I I.

Ut videatur Possidius exactius & accuratius illud tempus distribuisse somnium tuum facit, qui annos ætatis Augustini ante Episcopatum quadraginta sex juxta Breviarium numerasti, cum palam ex Breviario quadraginta solummodò colligantur.

M A C E D O.

Ib. col. 2

Verè ut utrumque concordet; animadverto Breviarium Romanum conclusisse in Clericatu illos annos Episcopatus, quibus Augustinus simul cum Valerio gessit Episcopatum, quos saltem tres esse oportuit: ita post triennium decursum presbyterii Episcopus fuerit consecratus, & coadjutor Aurelio datus. Quorum tamen distinctam Possidius rationem habere noluit, numerans tantummodò eos, in quibus solus, mortuo jam Valerio, Augustinus solitarius Episcopatum administravit.

S O M -

S O M N I U M XXII.

Heres etiam in eodem luto somniando. Breviarium Romanum ait Augustinum vixisse annos in Episcopatu ad triginta sex. Nihil hic de Clericatu, seu de annis Clericatus. Et sanè somnias Romanam Ecclesiam Augustinum Episcopum ordinatum coadjutorem Valerii, inter Clericos numerare. Uterque enim erat & censebatur Episcopus. Qua ergo ratione annos, quibus sedit Coepiscopus, in Clericatu conclusit? Breviarium ait sedisse Episcopum annos triginta sex. In istis annis 36. vel numerantur anni, quibus etiam sedit simul sum Valerio; vel quibus, Valerio mortuo, solus Hipponensem Ecclesiam administravit. Quod mavis, eligito. Si primum affirmes; vides te somniasse dicendo Breviarium conclusisse in Clericatu illos annos, quibus Augustinus simul cum Valerio gessit Episcopatum; nam illos annos numerat in annis Episcopatus. Sin alterum adstruas; jam somnias Augustinum Episcopum cum Valerio, triennio ante A. 395. Equidem nondum altus te somnus ceperat, cum pag. 720. col. 1. dicitur abs te Augustinus Episcopus creatus à Megalio Primate Numidiæ annum agens quadragesimum; incidit autem is in annum Christi 394. sexto post baptismum. Ex quo ad obitum usque Augustini numerantur anni triginta sex, quos vixit in Episcopatu secundum computationem Breviarii Romani, & Possidii. At Megalius consecravit Augustinum Episcopum Coadjutorem Valerio datum ex Possidio cap. 8. Hinc illa pag. 720. rectè numeras annos, quibus sedit cum collega Valerio, inter illos 36. quos Breviarium tribuit Episcopatu Augustini. Denique Augustinus lib. 1. Retract. cap. 17. scribit se presbyterum de symbolo disputasse coram Episcopis hoc iubentibus, qui plenarium totius Africa Concilium Hippone regio habebant. At hæc Synodus in Codice Africano dicitur celebrata Imp. Theodosio III. & Abundantio V. C. Cos. VIII. Idus Octobris. Igitur die 8. Octobris A. 393. Augustinus adhuc erat presbyter, ut planè somnium sit Breviarium Romanum in annis 36. Episcopatus Augustini non numerasse eos, quibus unà cum Valerio sedit.

S O M N I U M XXIII.

Quod verò pag. 720. citatâ recitas Episcopatum Augustini anno Christi 394. aliud somnium est. Nam S. Prosper Augustini & viventis & demortui defensor acerrimus, cui S. Doctor libros duos honoris gratiâ, nuncupavit, in Chronico scribit: Olybrio & Probrino Cos. Augustinus B. Ambrosii discipulus, multâ facundia doctrinâque excellens, Hippone regio in Africa ordinatur Episcopus. Illud collegium Consulum signat Annum Christi 395. Longior somnus, quo tandiu stertis, fecit ne in illud aureum Chronicon ab amico Augustini compositum, oculos aperires. Alium errorem errasti, cum dixisti pag. 727. & coadjutor Aurelio datus. Repone: Valerio, ut antea ac statim collegam Augustini rectè nominasti. Est levis erratum, quod nolo somniorum numerum augeat.

S O M N I U M XXIV.

Impertunus fortè videar, qui à somniantem constantiam in loquendo desiderem, ita ut sibi invicem repugnantia loqui non possit, cum quilibet Chimæras ac Hircocervos somniando concipiat. Imò hinc vel maxime tua somnia comprobentur. Hic dicis Breviarium Romanum conclusisse in Clericatu illos annos Episcopatus, quibus Augustinus simul cum Valerio gessit Episcopatum, quos saltem tres esse oportuit: ita post triennium

decursum presbyterii Episcopus fuerit consecratus, & coadjutor Aurelio (scribas Valerio) datus. Igitur ex Breviario habentur tres anni presbyterii, & itidem tres Episcopatus Augustini cum Valerio, qui simul sumpti annos sex constituunt. At paucos ante versus, nempe 12. dixisti: *Supersunt ad 46. anni novem quos Breviarium assignat Clericatu S. Augustini ante Episcopatum.* Hic annos novem commentaris. Si novem anni sunt, non sunt tantummodò sex; si sex, quomodo novem? Pugnancia loqueris, contraria loqueris, Chimæras somniando loqueris.

S O M N I U M XXV.

Magnus planè somniator es, qui in quatuor verbis tam multa somnias. Nam dicis Possidium eos solummodò annos numerasse, in quibus solus, mortuo jam Valerio, Augustinus solitarius Episcopatum administravit. Somnias. Hæc Possidius scribit cap. 30. de Vita Augustini: *Vixit annos septuaginta sex; in Clericatu autem vel Episcopatu annos ferme quadraginta:* quæ verba in hac ipsa pag. 727. adduxisti in priori columna: & quidem ab hoc somnio minimo spatio distincta. Porro si vigilasses, manifestè vidisses Possidium annos tum Clericatus tum Episcopatus sive cum collega, sive hoc ipso demortuo, unâ numerali notâ scilicet ferme quadraginta, designasse. Ubi, quæso te, Possidius numerat annos solitarii Episcopatus Augustini? Doce nos, si potis es, ex Possidio hunc distinctum annorum numerum. Vah quàm longa te infomnia fallunt!

M A C E D O.

Quod si unus adhuc supererat, satis etiam videntur esse tres presbyterii, & Episcopatus quinque; nam ille extritus fuit itineribus, preparationibus, occupationibus, quæ multa solent intervenire in starum vitæ mutatione, qualis erat ille Augustini, cui relinquenda erat patria, & agri vendendi & ex eis pecunia ad publicum redigenda, ac Monasterium edificandum.

S O M N I U M XXVI.

Augustinus amicum ad Monasticam vitam traducturus, Hipponem veniens, à populo apprehensus, ordinatus fuit Presbyter. Rem narrat Possidius cap. 4. *Eum tenuerunt, & ut in talibus consuetum est, Episcopo ordinandum intulerunt.* Et statim: *Et eorum TUNC, ut voluerunt, completum est desiderium.* Itaque Augustinus factus est repente Presbyter, cum de eâ dignitate obtinendâ ne quidem cogitaret. Jam tandem evigila, ac dicito, num ille annus, qui tibi fingitur extritus itineribus, preparationibus, &c. computetur inter illos tres presbyterii, vel eisdem præcedat. Si primum eligas; deficit annus ad novennium quod somniando expiscaris; etenim remanent tantum tres presbyterii, ac quinque Episcopatus. At verò clamas: *Supersunt ad 46. anni novem* pag. ead. col. 1. Sin dicas non includi annum illum negotiosum intrâ tres annos presbyterii, certè somnias. Nam si Augustinus à Valerio presbyter ordinatus, iter habuit, se sacrorum voluminum lectione, ac sanctoribus meditationibus ad delatum sibi munus graviter exercendum præparavit; &c. erat verè Presbyter, nullaque nisi ficta tibi, ratio suppetit ad annum illum ab annis presbyterii Augustini excludendum. Visne scire quantum temporis Augustinus recens presbyter factus, ad preparationem sibi à Valerio concedi poterit? Eiusdem verba vel dormienti tibi in aures inlaturro, quibus fortasse exciteris: *Ad quod negotium,* inquit Epist.

148. ad Valerium, *parvum tempus vel usque ad Pascha impetravi volui per fratres à tuâ sincerissimâ, & venerabili charitate, & unuc per has preces volo.* Valerius Episcopus ubi primum presbyterium Augustino detulit, eundem imposito statim munere fungi volebat. At ille ad se præparandum *parvum tempus vel usque ad Pascha* sibi concedi rogabat. Tu pro tua liberalitate annum integrum donas terendum *itineribus, præparationibus occupati omnibus, agris vendundis, &c.* Videtne quàm liberaliter somnias?

S O M N I U M XXVIII.

L Epistola quædam interpretatio, ac jucundum glossema, quo laudata à me Possidii verba circumscrisbis pag. 672. col. 1. cogit me extrâ tuum Itinerarium unico tantum passu deflectere; cur enim de proximo præclarum somnium non accersam? Verba Possidii sunt cap. 4. *Eum ergo venerunt, & ut in talibus consuetum est, Episcopo ordinandum intulerunt.* Hæc ita interpretaris: *Deinde observa: Ut in talibus consuetum est, quæ verba non quadrant nisi in Clericis, quos mos est eligere, & consecrare; Et statim: Et talibus erat Augustinus.* Idem glossema repetis pag. 698. col. 2. ubi in fine alterius pag. 699. ais: *Judico Augustinum cum ad Ecclesiam Hipponensem pervenit venisse jam initiatum minoribus ordinibus: non verò Laicum purum & secularem.* O senex fomniculose! In quibusdam provinciis antiquitus in usu erat, instante necessitate novi presbyterii eligendi, populum, coitione factâ, quempiam virtutum famâ probatum, per vim corripere, & statim Episcopo ordinandum offerre. S. Paulinus Epist. 35. inter Augustinianas ait: *Nam ego etsi à Delphino Burdigalia baptizatus, à Lampio apud Barcinonam in Hispania per vim inflammatæ subitò plebis ordinatus sum, &c.* Augustinus Epist. 225. ad Albinam scribit plebem Hipponensem vim Piniano intulisse, hospiti licet as peregrino, ut illum sibi ordinandum offerret, ac Pinianum per quempiam sibi significasse: *Se velle populo jurare, quòd si esset ordinatus in viciis, ex Africa discederet.* Paulinianus S. Hieronymi frater à S. Epiphano vi apprehensus, ac ore obturato, ne reclamaret, ordinatus fuit ex Epist. 60. apud Hieronymum. Hinc patet sensus verborum Possidii, cum ait *Eum ergo tenuerunt, & ut in talibus, hoc est, his qui inviti per vim, ac populi tumultum ad clericatum destinabantur, Episcopo ordinandum intulerunt.* Has verò ordinationes per vim non modò Romana Ecclesia, verùm etiam Majorianus Imperator in Novellâ secundâ prohibuerunt. Itaque somnias, cum dicit *in talibus*, id est, Clericis, addens aliud statim somnium, nempe Augustinum, cum Hipponem venit, fuisse *et talibus*, id est, Clericum *initiatum minoribus ordinibus.* Possidius Episcopus eo ipso laudato capite ait plebem per vim apprehendisse Augustinum: *quoniam & idem in populo seculus & ignarus quid futurum esset, astabat.* Solebat autem Laicus, ut nobis dicebat, ab eis tantum Ecclesiis, quæ non haberent Episcopos, suam abstinere presentiam. *Eum ergo tenuerunt, & ut in talibus consuetum est, Episcopo ordinandum intulerunt.* Igitur somnias Augustinum ante presbyteratum unum è Clericis, ac jam initiatum minoribus ordinibus. Reponis nomen Laici posse convenire Clericis ante susceptos Ordines sacros, id est potestate, quia possunt transire ad Laicos, qui tales simpliciter sint, nempe sæculares, Somnias. Nusquam in vetustis Scripturis invenies minores Clericos Laici nomine nuncupatos. Imò Monachos, quamvis sæculo renuntiasent, si non essent ullo Ordine initiati, Laicos tum Synodi, tum

Patres appellabant. Unus te alloquatur, de quo soles cogitatione somniare, Augustinus, qui scribit lib. 2. de orig. animæ cap. 1. se duos libros accepisse: *Mittente, inquit, mihi eos fratre nostro Renato, homine quidem Laico, &c.* Idem verò lib. 2. Retract. cap. 56. nominat eosdem duos libros, quos, ait, *mihi de Casarea Renatus Monachus misit.* Præterea, cum dormiendi finem feceris, petam abs te, à quoniam Episcopo Augustinus ordinatus fuerit Clericus; Num à Valerio Episcopo Hipponensi, vel ab Antistite Tagastensi, in cujus diocesi triennium vixerat, antequam Hipponem veniret? Utrum eligas, somniabis in historia Ecclesiæ Africanæ. Nam si à Valerio fuerat apud Hipponem Clericus ordinatus; non potuisset ad triennium ferè in agro Tagastensi vitam agere; siquidem fuisset Hipponensi Ecclesiæ incardinatus. Extat verò canon 37. Concilii III. Carthaginensis: *Ut Clerici in aliena civitate non immorentur.* At si ab Episcopo Tagastensi ordinatus fuisset, haud fas erat Valerio eundem suæ Ecclesiæ Hipponensi presbyterum aggregare ex canone 21. Ibid. *Ut Clericum alienum, nisi concedente ejus Episcopo, nemo audeat vel retinere, vel promovere in Ecclesia sibi credita.* Dices hoc Concilium celebratum A. 397. Augustinum verò ante sexennium presbyterum ordinatum. Etiam somniabis. Nam Epigonius Episcopus cap. 54. in eodem Concilio ait: *In multis Conciliis hoc statutum est; nempe: ut Clericum alienum nullus sibi præcipiat Episcopus præter ejus arbitrium, cujus fuerit Clericus.* Si somnias Valerium scripsisse ad Episcopum Tagastensem, ut Augustinum suum licet Clericum, permitteret; res tibi somniando peracta est. Ipse tamen Augustinus nullum dubitandi locum relinquit in Epist. 225. ad Albinam, cui hæc de suis Hipponensibus scribit: *Neque in hoc inviderunt Ecclesiæ Tagastensi, quæ carnalis patria mea est, sed cum illa Clericatum mihi non imposuisset, quando potuerunt, habendum invaserunt.* Igitur Augustinus non fuit Clericus Tagaste. Hæc de re somnias hircocervos. Scribis pag. 689. col. 1. Versu II. *Jam ergo venerat Hipponem initiatus, & in ordine Clericali, inferiori tamen, constitutus.* Et col. 2. vers. 39. *Venit itaque Hipponem Laicus Augustinus.* Dum somnias hominem, qui unâ simul fuerit Laicus & Clericus, somnias in Ecclesia hircocervum, cum quilibet minores ordines suscipiens, ipso factò desineret & esse & dici Laicus. Denique pag. 671. col. 2. vers. 24. *Venit, inquit, Hipponem regium; venit ergo Laicus non Cœnobita.* Somnias. Augustinus serm. 49. de diver. exponens causam, cur Tagaste Hipponem venisset, ait *Veni ad istam civitatem propter videndum amicum, quem putabam me lucrari posse Deo, ut nobiscum esset in Monasterio.* Erat igitur Augustinus Monachus in Monasterio Tagastensi, cum Hipponem venit. Erat tamen Laicus, quo nomine nuncupabantur Monachi Ordinibus Ecclesiasticis non initiati, ut S. Doctor Renatum vocavit. Hæc dudum nostri scriptores prænotarunt, quorum libros si vigilans evolisses, non ea de Augustino paradoxa somniasse.

S O M N I U M XXIX.

In eisdem verbis aliud nescio quid somnias, ejus ne tu quidem idoneus interpret es e possis, *Quòd si unus, inquis, adhuc annus superat, satis etiam videntur esse tres presbyterii, & Episcopatus quinque.* Cui bono anni isti quinque Episcopatus? Appellatne quinque annos, quibus velis Augustinum cum Valerio Coepiscopo sedisse? At ante duodecim versus dixerat *saltem esse tres; cur tam citò in quinque mutantur?* Num

Num intelligis tres cum Valerio, ac binos, quibus solus Ecclesiam administravit? Nec Pythius Apollo, nec Sybillæ ad eò obcurè, ut somniando facis, oracula emisserunt. Illud somnium in Breviario Romano noveanum in nova te iterum somnia impellit. Nam ponis quinque Episcopatus, tres antea annos presbyterii, ac unum, extritum itineribus, preparationibus, &c. Ex quibus novem anni conflantur, quos Breviarium assignat Clericatus S. Augustini ante Episcopatum, quem eo anno obtinuit, id est, quadragesimo sexto. Laboras ergo in novennio expiscando, quod ex anno extrito, tribus Presbyterii, ac quinque cum collega Valerio compingis, ubique tamen, ut jam ostendi, somniando.

M A C E D O.

Ibidem **U**t sit hæc dissimilitudo supputandi Breviarii Romani & Possidii, variando annos, nihil turbat numerum annorum vite Augustini scilicet 76. penè confectos, id est, ante quadrimestre inchoatum Novembris.

S O M N I U M XXX.

Hæc Breviarii Romani, ac Possidii dissimilitudo uni tibi fingitur, quæ tamen tanta tibi somnia immisit, quæ modo, velis, nolis, excutiam. Augustinus A. 388. Tagastem reversus est, ac in paternis agris ferme triennio vixit ex Possidio ejus discipulo cap. 3. Ineunte anno 391. ordinatur presbyter à Valerio Episcopo, à quo parvum tempus vel usque ad Pascha petiit, ut ad delatum munus laudabilius exercendum sese prepararet, ex Epist. 148. Fit Episcopus A. 395. teste S. Prospero Augustini synchrono & amico, cujus verba ab Somnio 24. recitavi; & quidem mense Decembri, quod colligitur ex hom. 25. inter L. quam anniverfariâ die suæ ordinationis, uti & superiorem ad populum habuit; ibi enim ait: *Natalis Domini imminet.* Illum A. 392. fuisse presbyterum pater ex actis publicè cum Fortunato Manichæo, quæ tomo 6. inchoantur: *Quinto Kal. Septemb. Arcadio II. & Rufino V. C. Cons. habita disputatio adversus Fortunatum Manichæorum presbyterum in urbe Hipponensium regionum, &c.* quam disputationem tempore presbyterii testatur se habuisse Augustinus lib. 1. Retract. cap. 16. Possidius cap. 30. scribit: *Vixit annos 76. in Clericatu autem vel Episcopatu annos ferme 40.* Nam cum ordinatus fuerit Presbyter ineunte anno 391. & obierit A. 430. die 28. Augusti, habemus annos 39. ac menses circiter septem: & rectè Possidius dixit *ferme quadragesimo*, quod decerant aliquot menses ad annum quadragesimum complendum. Breviarium verò ait: *Vixit annos septuaginta sex, in Episcopatu ad triginta sex.* Auctores Lectionum Breviarii, quod sciebant ex Prospero Augustinum creatum Episcopum A. 395. mortuum verò A. 430. cum de mense eisdem non constaret, partem primi, ac partem postremi anni Episcopatus rotundo numero designarunt, quod sæpè ab historicis fit, qui mensium rationem plerumque non habent, uti Chronologi solent. Ertu quoque scribis Augustinum vixisse annos 76. penè confectos, id est ante quadrimestre inchoatum Novembris. Vocas quadrimestre spatium temporis, quod tamen à die obitus 28. Augusti ad diem Natalem Augustini decimum tertium Novembris, non est quadrimestre, sed tantum bimestre, ac dierum undeviginti. Verùm quia dies quatuor Augusti, ac quindecim Novembris supra duos menses medios in illo spatio includuntur, quadrimestre appellasti, quamvis perperam ac barbè id expresseris: ante quadrimestre inchoatum Novembris,

cum scribere debuisses: *terminandum mense Novembri*, hoc enim mense non inchoabatur postremum illud quadrimestre, sed die 28. Augusti. Sed cum ubique somnias, in Grammatica quoque dormitas. Hoc tamen omisso, jam vides nullam dissimilitudinem in numero annorum inter Possidium ac Breviarium reperiri, sed annos Episcopatus quos ille cum annis Clericatus conjunctè ponit, illud separatim designare, annis tamen Clericatus nullo planè numero indicatis: Episcopatus verò annis utroque termino incluso numeratis, nempe ab A. 395. ad A. 430.

M A C E D O.

Puta enim rationes ab anno 388. quo anno Augustinus est baptizatus usque ad annum 431. invenies annos quadragesima tres, quibus si addas tres post triginta, qui est annus baptismi, efficiunt quadragesima sex. Sume triginta, qui supersunt à natiuitate, colliges septuaginta sex, quæ est iusta summa annorum vite Augustini, & demum redis ad initium natalis ipsius, qui fuit annus 355.

S O M N I U M XXXI.

Gratulor tibi de annis quadragesima tribus Augustini; siquidem jam tandem tam benè antea soporatus, incipis vigilare. Nam cum in eadem pagina dixisses ab A. 388. ad 431. numerari quadragesima sex annos uti notavi ad Somnium 17. & postea somniasse annos novem Clericatus Augustini in Breviario Romano, ac tres, dein quinque Episcopatus cum Valerio, annum extritum itineribus, preparationibus, ac plura alia portentosa somnia; jam à nescio quo perito artis calculatoriæ monitus, ab A. 388. ad A. 431. annos tantum quadragesima tres supputasti. Quod si tuo Marte tam rectè calculos subduxisti, etiam atque etiam rursus gratulor, quod in eadem prorsus pagella citò citius tantos in Arithmetica progressus feceris. Sunt tamen duo, quorum te admonitum velim. Primum ne ad eò pueriliter ac veluti in digitis numeros supputes. Nam cum dicis: *Invenies annos quadragesima tres, quibus si addas tres post triginta qui est annus baptismi, efficiunt quadragesima sex.* Sume triginta qui supersunt à natiuitate, colliges septuaginta sex. Vix pueri ita rationes putarent; nam si ponas annos 43. & addas tres post triginta, idem est ac dicere, tres supra triginta; qui numeri additi efficiunt septuaginta sex; non autem quadragesima sex. Verùm ex tribus ac triginta, tu tres prius sumis, ut habeas numerum quadragesima sex. Ejicito prorsus è mente huncce 46. annorum numerum, qui tibi sanè climaëtericus fuit, ac periodum ita restitue: *Invenies annos 43. quibus si addas tres post triginta, qui est annus baptismi, efficiunt 76. quæ est iusta summa, &c.* Cætera expunge; cum sint puerilis tautologia. Verùm incipis iterum dormire, cum ex illa supputatione colligis annum Natalem Augustini 355. Nam Rivius ait Augustinum baptizatum anno 388. ætatis suæ 33. completo, undè annum Natalem ponit 354. nec tu de illo anno 33. num completo, an incompleto, ne quidem dubitasti, sed pro incompleto, seu decurrente citrà dubium illum supposuisti. At falsum est anno 388. baptismum Augustini contigisse, cum anno 387. deputandus sit ex superius demonstratis ad somnium 9. 10. & 18. & proximè rursus ostendam.

M A C E D O.

Itanatus est anno 355. baptizatus anno 388. mortuus anno 431. quod si quis negare audeat oportet ut evertat totam rationem chronologicam Augustini, quam ipsemet

met inio, & testatam reliquit: quemadmodum hactenus demonstravimus.

S O M N I U M XXXII.

Non Augustinus, sed Gabriel Pennotus hanc rationem Chronologicam inuit, scribens lib. 1. cit. cap. 4. de Augustino. *Mea sententia est B. Augustinum A. Christi 431. die 28. Augusti obiisse, quia anno Christi 388. erat Romæ, illo anno baptizatus, quo anno incidit obitus Maximii Tyranni in mense Augusto, ut ille fatetur lib. 3. con. lit. Per. cap. 25. & baptizatus est in annis triginta tribus, & vixit Ann. 76. unde oportet illius obitum in Ann. 431. non in 430. referre. Quo supposito, si B. Augustinus Anno Christi 431. die 28. Augusti obiit, necesse erit illius diem natalem in Ann. 355. Idib. Novemb. incidisse, &c.* Itaque tuam illam Chronologiam non Augustinus, sed Pennotus inuit, & somniculo testamento reliquit. Porro quid tu hactenus demonstraveris, nemo non intelligit, videlicet pura pura somnia, eaque portentosa quæ vel tibi si quandoque vigiles, horrorem, vel certè stuporem incutiant. Augustini chronologia tibi prorsus incognita, ex ejusdem libris elicitor, eamque paucis exhibeo. Augustinus Tagaste in Africa natus est anno 354. Ibi Novembris Constantio Augusto VII. & Constantio Cesare III. Coss. Idem verò testatur se annum undevicesimum agentem, lecto Ciceronis Hortensio, spreto divitiarum cupiditate, ad solam sapientiam magno impetu anhelasse. Verba adduxi ad Somnium 3. Kalendis Januariis A. 373. annum undevicesimum agebat ante dies 49. inchoatum Lib. 4. Confess. cap. 16. testatur se annos natum ferme viginti Categorias Aristotelis, ac disciplinas Geometricas, Musicas, Arithmeticas, proprio Marte, sine magistro didicisse. Habes annum 374. Initio lib. 4. Confess. ait: *Per idem tempus annorum novem ab undevicesimo ætatis meæ, usque ad duodecesimum, seducebamur, & seducebamur falsi, atque fallentes in variis cupiditatibus, &c.* Annus 28. labebatur Augustino A. Christi 382. Rursum lib. 5. caput tertium ita inchoat: *Proloquar in conspectu Dei mei annum illum undevicesimum ætatis meæ. Jam venerat Carthaginem quidam Manichæorum Episcopus Faustus, &c.* addit se cum eodem ibidem postea colloctum de opinionibus Manichæorum, quas Faustus ab Augustini dubiis, quæ eâ in sectâ patiebatur, expedire non potuit. Eo verò anno diutius se cum Fausto vitam egisse cap. 7. testatur: *Cæpi, inquit, cum eo pro studio ejus agere vitam, quo ipse flagrabat in eas literas, quas tunc jam Rhetor Carthaginis adolescentes docebam, & legere cum eo, si quæ ille audita desideraret, sive quæ ipse tali ingenio apta existimarem.* Inferius autem cap. 13. ait se delectatum, cum postea Mediolani S. Ambrosii orationes audivit, *Suavitate sermonis, quamquam eruditioris, minis tamen hilarescentis, atque mulcentis, quam Fausti.* Itaque annum ætatis 29. Carthagine egit cum Fausto, nempe Christi 383. Idem lib. 6. Confess. cap. 9. scribit: *Et ecce jam tricenariam ætatem gerebam in eodem luto hæsitans aviditate fruendi presentibus, fugientibus, & dissipantibus me, dum dico: Cras inveniam: ecce manifestum apparet, & tenebo, & ecce Faustus venit, & exponet omnia. Vocat jam tricenariam ætatem, quia decurrente 29. jam jam acturus erat annum tricesimum. Idem verò lib. 5. cap. 8. ita exorditur: *Egisti ergo mecum, ut mihi persuaderetur Romam pergere; quò paulò post etiam transivisti. Num id contigerit labente Autumno A. 383. vel aperiente se mare, A. 384. in medio relinquo, Romæ periculoso morbo decubuit, à quo re-**

creatus, Manichæis quidem se adhærere simulabat, cum tamen mente jam ad Academicos transisset, de omnibus dubitans, ac quidpiam certi assequi se posse desperans. Ibid. cap. 9. & 10. Scholam igitur privatam in Urbe aperuit, ubi tamen offendit discipulos cum aliquamdiu scholam frequentasset, pactam mercedem fraudantes, ad alium præceptorem, facta coitione, transire. Interea cum Symmachus rogatus fuisset Oratorie artis professorem Mediolanum mittere, contigit, ut dictione propostâ, inquit cap. 13. *me probatum Præfectus tunc Symmachus mitteret.* Lib. 5. cap. 13. Symmachus urbis præfecturam administravit A. 384. ex L.L. 44. de Appellat. & 4. de Sent. ex periculo, datis ad eundem Præf. Urbis Richomere & Clearcho Coss. Cod. Theod. quibus Consulibus Augustinus annum 30. ætatis exegit. S. Doctor lib. 3. con. lit. Petiliani cap. 25. ait: *Cum ego Mediolanum ante Bauto nem Consulem venerim eique Consuli Kalendis Januariis laudem in tanto conventu conspectuque hominum pro meâ tunc Rhetoricâ professione recitaverim.* Bauto consul collega Arcadii Augusti, magistratum capessivit A. 385. Augustini tricesimo primo ante dies 49. inchoato. Ex allato Augustini testimonio patet eundem A. 384. Mediolanum venisse, ac elapsis feriis vindemialibus, Rhetoricam cathedram insedissee, ac de more ineunte anno, Bauto ni Consuli magistratum auspicanti, panegyrim recitasse. Hæc Chronologia est ex ipsius Augustini libris deducta, ac illius annum natalem recto filo retrahit ad Idus Novembris anno 354. Nam si A. 355. natus fuisset, anno vigesimo nono exunte, ac jam tricenariam ætatem agens, Christi 384. fuisset Rhetor Carthagine, ac Fausto convivens, ab eo dicenda discens, cum tamen A. 384. Romæ fuerit, ubi post ægritudinem convaluit, scholam aperuit, aliquandiu docuit, magnâ jam sui nominis famâ per Urbem resonante, ita ut & Symmacho innotuerit, ac probatus, Mediolanum missus fuerit; ubi incumbente Autumno, publicum Rhetorem agere cepit. Et sanè uti postea Mediolani fecit, Carthagine anno 383. ætatis suæ undevicesimo feriis vindemialibus docendi munus abdicavit, annuo stipendio expleto. Quod fecimus Symmachum A. Christi 384. fuisse Præfectum Urbis, descripta Augustino Chronologia ad hunc annum veluti ad regulam certissimam dirigenda est, quam cum Macedus non observasset, depravatam Pennoti Chronologiam somniando secutus est. Denique lib. 8. Confess. cap. 7. narrat se Politiani verbis ad Christianam fidem, ac Catholicum dogma conversum, & tempus designans, ait: *Quoniam multi mei anni mecum effluerant, fortè duodecim anni, ex quo ab undevicesimo anno ætatis meæ lecto Ciceronis Hortensio excitatus eram studio sapientia &c.* Ab anno undevicesimo duodecim postea annis effluxis, agebat Augustinus annum ætatis tricesimum secundum, qui cum id temporis flueret, seu adhuc decurreret, inter illos duodecim non numeratur, quos ab anno undevicesimo ad eum, quem tunc agebat effluxos, sive præteritos ex integro, contestatur. Ille verò A. 386. annum alterum supra tricesimum agebat. Ibidem verò capite statim insequenti octavo narrat se eâ voce divinitus lapsâ: *rolle, lege, plene conversum, ac de abdicandâ professione Rhetoricâ proximis jam vindemialibus feriis cogitasse, quæ lib. 9. cap. 2. fufius profequitur.* Tum cap. 3. ait se rus Cassiacum Mediolano digressum, ubi diem suum Natalem celebravit Idibus Novembris ejus A. 386. quum tertium supra tricesimum auspicaretur, qua de re plura prænotavi ad Somnium III. Hinc etiam annus baptismi S. Doctoris manifestè statuitur

CCCLXXXVII. Et profectò nec melior, nec solidior Chronologi ex eisdem Augustini libris à quorum colligi potest, à qua nullus nisi somniando despectit.

M A C E D O.

Pag.
728.
col. I.

Fateor me prius inclinasse in sententiam eorum, qui designant annum mortis Augustini 430. propter objectionem proximè mihi proponendam. Sed maturè re consideratà, & testimoniis Augustini expensis, & collatis cum narratione Possidoni, & supputatione Breviarii, deprehendi illam sententiam, quæ placere cœperat, cum manifestè Chronologià Augustini pugnare. Itaque huic adhesi, & annuè fixi, & clarum adegi, quem nemo possit reffigere.

S O M N I U M XXXIII.

Hinc procul me repente proripiam; ne, dum somnias, huncce tuum clavum mihi in caput infigas. Sed mitto hæc tua tam grandia phylacteria. Scribis te sententiam priorem mutasse. Quis autem hoc miretur, cum Augustini etiam vestem mutaveris; siquidem in uno & altero fronti spicio primi & secundi Tomi tuarum Collationum, Augustini effigies ære ducta visebatur cum Augustinianorum Fratrum rogâ, ac cucullo; at in hoc tuo tertio (non dico postremum, quia brevi quartum emittes, & fortè etiam quintum, ut quatuor libros Magistri Sententiarum tuorum Theologicorum voluminum numero superes) Canoniarum Regularium veste, & ut vulgò dicimus roquet, induta conspicitur. Tu sanè fictori pro Augustinianâ veste mutandâ, aliquid obolos numerasti, cum sententiam quam modò tenes priori exurâ, Pennotus gratis tibi donaverit. Illi ergo adhære plus etiam quàm ad scopolos conchæ adhærescunt. At desine clavum, quo eandem in posterorum mentibus figas, jactare; nam crassiori tantum immanium somniorum sputo illam fixisti, quam quilibet possit vel levi oris flatu reffigere. Scribis te id fecisse maturè re consideratâ. Quis præter te maturè hoc est, seridè unquam somnavit? Vox illa maturè palam indicat, te nova rursus insomnia maturare. Addis te à priori sententiâ rebellassè testimoniis Augustini expensis, & collatis cum narratione Possidoni & supputatione Breviarii, quibus iterum me in tuorum somniorum memoriam inducis, quorum non dicam constitutione, sed solâ dudum me narratione delassasti. Dum Possidoni ac Breviarii testimonia Latine tantum scientibus notissima, non intelligis, ad incitas licet somniando redactus, pauperitini ingenii homo apparuisti. Denique somnias primam illam sententiam cum manifestâ Chronologià Augustini pugnare, cum Augustinianâ Chronologiâ ne minimum quidem apicem videris, ut prodigio propius videatur, te ea manifesta jactare, quorum tam profundâ ignorantia labores. At oleum & operam perdo, qui velim somniantem monere.

M A C E D O.

Venio ad objectionem, quæ me deterrebat à sententiâ, & valida specie videtur. Extant literæ Theodosii Junioris missæ per Ebagnium Magistranium ad Augustinum tractoriæ, eum ad Concilium Ephesum vocantis, quæ perlatæ sunt ad Capreolum Primatem Carthaginensem anno 431. per Pascha ejus anni, quæ invenerunt jam mortuum Augustinum, & ita rescriptæ ad Imperatorem, synodumque Capreolus; igitur anno superiori deceberat Augustinus, nempe anno 430. mense Augusti. Quod mihi visum erat argumentum invictum.

S O M N I U M XXXIV.

Tunc sanè vigilabas, cum illud argumentum tibi invictum videbatur. At cum literas Capreoli dubiæ fidei incusas, indubitanter dormitas. Pennotus, à quo didicisti obitum Augustini protrahere ad A. 431. Capreoli literas dissimulavit; tu verò easdem non uno somnio eludere pertentas, ut proximè exponam. Interim quid hic somnias de literis Tractoriis Theodosii Junioris? Literæ Augustorum, quibus Episcopos ad Synodos invitabant, digniori ac proprio vocabulo, honoris gratiâ, nuncupabantur; nempe sacra, aut divales dicebantur. Appellabo exempla literarum ejusdem Theodosii. In prima parte Synodi Ephesinæ cap. 31. legitur: *Exemplum sacrae, quam religiosissimus princeps Theodosius ad Cyrillum Alexandria Episcopum misit, & cap. 32. dicitur: Orationes divales literæ*, quo modo aliæ ejusdem literæ appellantur alibi in gestis ejusdem Concilii. Liberatus Diaconus Carthaginensis in Breviario cap. 5. ait: *Scriptæ Imperator sacrae & B. Augustino Hipponiregensi Episcopo per Ebagnium Magistranium, ut ipse Concilio presertaret sui presentiam.* Ita vir doctus proprio vocabulo sacram Epistolam appellavit, quam tu alienâ voce Tractoriâ nuncupasti. Cæterum literæ quibus Præfates provinciales Episcopos ad Synodum vocabant, Tractoriæ vulgò dicebantur. Ita eas appellat Augustinus lib. 1. post collat. cap. 24. Epist. 217. In psal. 36. & non semel in Codice Africano. Cum Imperator sacram probandâ Synodo mittebat, Præfati Prætorio, cum id in mandatis habebant, Tractoriâ Episcopis dabant, quarum beneficio publicâ evectione utebantur. Constantinus in literis ad Ablavium Præf. Pr. pro convocandâ Synodo Arelatensi datis, ait: *Singulis Episcopis singulas Tractoriâ tribuas.* Quod earum beneficio sine privato impendio, Episcopi terrarum tractus emeticabantur, Tractoriâ nuncupatæ sunt; ac inde etiam nuncupatæ literæ Primatum ad Synodos evocantium Episcopos; quamvis hi evectione publicâ non uterentur. Verum cur non liceat tibi nomen unius Epistolæ commutare, qui potuisti vestem Augustino mutare, itemque annos ejusdem nativitatibus, baptisimi, ac mortis susdeque variare, retrahere, protrahere, ac clavo etiam figere, quem nemo possit reffigere?

M A C E D O.

Verum cum rem seridè examinasset, & vidisset vabidem cillare fidem eorum qui hanc Epistolam producebant, & de anno, quo data esset, ambigere, eaque mihi suspecta esset, quod esset contraria alii Epistolæ ejusdem Theodosii insertæ actis Concilii, cœpi dubitare de fide primæ illius Epistolæ.

S O M N I U M XXXV.

Non seridè, sed seridè, cum jam te somnus invasisset, rem examinasti. Verumne, an fictum sit exemplar Epistolæ Theodosii ad Augustinum, quod apud quosdam recentes Scriptores legitur, nihil tua somnia juvat. Vis argumenti, quod eludere conaris, sita est in responso Capreoli, qui circâ Pascha anni 431. rescripsit Theodosio Augustinum non amplius fuisse superstitem. Verba ejusdem exhibebo ad Somnium 39. Idem etiam in Epistola ad Synodum Ephesinam scribit Literas Imperatoris in diebus Paschæ ad nos perlatas esse, quando jam inde usque ad universalem Synodum vix duorum mensium spatium supererat. Liberatus Diaconus cap. 5. Breviarii ex Archivis Carthaginensis Ecclesiæ, cujus Diaconus vixit, ipsum literarum Theodosii

dosii perlatorem sominat Ebagnium Magistranium. At tu somnando dubitas num Theodosius ad Augustinum scripserit? Testatur Capreolus se aperuisse ac legisse literas Imperatoris ad Augustinum; Liberatus virum designat qui eandem Principis literas Carthaginem detulit, & dubitas an Theodosius ad Augustinum literas miserit; & non somnias?

S O M N I U M XXXVI.

Aliud insuper somnias, cum dicis priorem illam Theodosii Epistolam tibi suspectam esse, quod esset contraria alii Epistolae ejusdem Theodosii insertae Actis Concilii. Erras primum, quia in priori Epistola Augustinus ad Synodum invitatur; in altera verò quaedam ab Imperatore schismaticorum literis decepto, adversus S. Cyrillum decernuntur. Sunt igitur disparatae Epistolae, non, uti somnias, contrariae. Erras iterum dum dicis Epistolam posteriorem esse insertam Actis Concilii. Somnias: Inserta est Actis Conciliabuli, quod Joannes Antiochenus cum suis Syriacis Episcopis apud Ephesum contra S. Cyrillum conflat. Cum tamen Epistola Capreoli in qua S. Augustinus circa Pascha A. 431. non fuisse inter vivos dicitur, inserta sit actioni primae sanctae Synodi. Ad id vacillare fidem eorum qui hanc Epistolam producebant, & de anno, quo data esset, ambigere. Quicquid dixeris de exemplari nuper producto ejus Epistolae, nihil ad causam dices. Cum certum sit ex literis Capreoli, ac historiâ Liberati Diaconi, Theodosium scripsisse ad Augustinum, easque literas circa Pascha A. 431. in Africam delatas, illum invenisse jam demeritum. Sanctus Gregorius VII. eximia doctrina & eruditionis Pontifex, in decretali Epistola ad Ottonem Constantiensem cap. 4. ait: Huic etiam Augustino, ut liber Liberati restatur, Theodosius Imperator per sacram suam mandavit, ut se Ephesino Concilio presentaret; sed heu, & an egregius Doctor ante mundo substractus est, quam ad illum invitatoria Romani principis Epistola pervenisset. Hæc ille in Apologetico Synodi Romanæ. Itaque aut falsus fuit Capreolus, mentitus Liberatus, ac denique Gregorius Papa deceptus, dum S. Augustinum ante Pascha anno 431. mortuum dixerunt; aut tu somnias putans eundem id temporis superstitem fuisse.

M A C E D O.

Ibidem Causas aperio. Prima est, quia illa posterior esse dicitur, quam alia data ad Cyrillum, & alios Episcopos Orientales XIII. Kal. Novembris, cum dari prius debuisset ad Augustinum, qui in alieno imperio, & quasi alio Orbe vivebat, cujusque major ratio habenda erat, propter doctrinam & auctoritatem, quam summam obtinebat.

S O M N I U M XXXVII.

Theodosius, ut ipse ait cap. 32. primæ par. ejus Synodi, ad omnes omnino Deo dilectos Episcopos Metropolitanos literas scripsit. Cum verò fortè à Cyrillo, accepisset Augustinum peragenda Synodo necessarium esse, ad eundem quoque privatum licet Episcopum, sacram destinavit. At tu quod literæ ad Orientales datæ, prius scriptæ videantur, somnias unum ante mensẽ eandem scriptas; narras enim illas datas XIII. Kalend. Novembris, cum reapse legantur: Data Constantinopoli XIII. Kalend. Decembris, consulatu DD. NN. semper Augustorum Theodosii quidem XIII. Valentiniãni verò III. Cum somnum excusseris, Novembri expuncto, Decembrem reponas.

M A C E D O.

Secunda, quia in responsione Capreoli, vox est inepta, Ibidem cum dicat ad Synodum: Domini & Filii nostri Imperatoris Theodosii, quæ conjunctio Domini & Filii dissona est; nec appellatio Filii Capreolo congruebat Carthaginensi Episcopo, cum vix eo tempore Romano Pontifici conveniret. Nimirum sibi arrogaret Capreolus, si eo nomine Imperatorem Orientis afficeret.

S O M N I U M XXXVIII.

Non est inepta vox Capreoli, nec conjunctio Domini & Filii dissona; sed tu inepta ac dissona somnias. Ohe: jam satis obdormivisti; depelle jam somnum; oculos perfrica, ac lege in tomo 2. operum S. Augustini plures titulos, seu inscriptiones Epistolarum ejusdem Patris: Domino dilectissimo & desideratissimo filio Palatino, Epist. 208. Domino dilectissimo Romulo filio, Epist. 211. Idem Domino ac Filio inscribit Epistolas 70. 123. 124. 129. 158. 160. 210. 212. Imò etiam ad fœminas scribens, vocem utramque jungit: Domina religiosissima filia Ecdicia: Epist. 199. 132. & 143. Tunc ille unus homo es, quem delectat de Augustino & meminisse, & loqui, & cogitare, imò & pro consuetudine somniare? Hac sanè vice de Augustino nec meministi, nec cogitasti, & non modò de eodem, sed etiam in eodem pro consuetudine somnias. In Novella secunda Theodosii ad Valentianum, quibus imperantibus Augustinus ac Capreolus vixerunt, legimus: Domine sacratissime Fili Augusti. In Epistola 6. Vigili Papæ ad Auxanum: Christianissimi Domini Filii nostri Imperatoris. Et inter ejusdem Vigili Epistolas profant literæ Pontiani Episcopi privati in Africa cum inscriptione: Clementissimo, atque piissimo filio Justiniano Imperatori Pontianus Episcopus in Domino salutem. S. Ambrosius in orat. de obitu Valentiniãni: Sed ad vestram, inquit, sanctæ Filia, consolatio conveniret. Et iterum: In vobis est, Filia, ut fratrem vobis jam nemo possit auferre. Erant illæ Valentiniãni senioris filia, ac junioris & Gratiani Augustorum sorores.

M A C E D O.

Tertia, quia hæc Epistola pugnat cum illa alia indubitata ejusdem Imperatoris ad Cælestinum Papam, Rufum Vicarium per Illyricum, & Augustinum & reliquos, quæ missa fuit post inchoatum, imò & penè confectum Ephesinum Concilium, idest mense Julio A. 431. uno ante obitum Augustini mense, quod argumento est, non dum immotuisse Theodosio, neque Orientalibus mortem Augustini. Qui ergo potuit per Pascha ejusdem anni, quo sunt ei redditæ literæ Capreoli per Ebagnium missæ, de Augustini obitu, quæ vulgaris opinio est, rescire? Non ergo deceps erat Anno illo priore 430. Augustinus.

S O M N I U M XXXIX.

Magnus es somniator. Extat in actis Conciliabuli apud Ephesum Epistola Theodosii cum epigraphæ: Cælestino, Rufo, Augustino, Alexandro, &c. data mense Julio A. 431. Hanc vocas indubitata; illam verò Capreoli, quæ inserta est actioni primæ sanctæ Synodi Ephesinæ, mihi, inquit, suspecta, ac cepti de fide illius dubitare. Imò viri docti dubitant de illo nomine Augustino quod in illo titulo legitur; nam in quibusdam Græcis exemplaribus habetur: Augustiano; atque ita scribitur in novissima editione Labbeana tom. 3. Concil. pag. 722. tibi non Augustinus, sed Augustianus legitur. Ferrandus Diaconus Carthaginensis S. Fulgentii amicus, idemque scriptor insignis

in signis in Epistola ad Pelagium & Anatolium laudat literas: *Beata memoria Capreoli Clementissimo Principi Theodosio scribentis*: Et postea ait: *Et in alia Epistola ad Ephesinum Concilium per Basulam directâ Diaconum*; ubi utriusque Capreoli Epistolæ fragmenta recitat. Liberatus itidem Diaconus Carthaginensis non solum earundem literarum meminit, verum etiam hominem nominat à quo perlatæ sunt, scribens cap. 5. *Breviarii Causæ Nestorianorum & Eutychnianorum: Qui Ebagnius veniens Carthaginem magnam, audiuit à Capreolo ipsius urbis Antistite, beatum Augustinum ex hoc mundo migrasse ad Dominum, acceptisque ab eo ad Imperatorem literis loquentibus de obitu B. Augustini, Constantinopolim, undè venerat, rediit. Meminit statim etiam Epistolæ ejusdem Capreoli ad Synodum Ephesinam. Itaque Theodosius Imperator adveniente Ebagnio, ex literis Capreoli antè Julium mensè A. 431. intellexit S. Augustinum obiisse. In Ephesinâ etiam Synodo universi Patres ibi degentes, in primâ actione habitâ die 22. Junii, dum in literis Capreoli legeretur: Primum enim Dominus & Filii nostri religiosissimi Theodosii Imperatoris literæ ad manus nostras pervenerunt, ejusmodi erant, quæ beata memoria fratris & Coepiscopi nostri Augustini præsentiam peculiari ratione efflagitabant. Verum cum ea literæ illum jam tum è vivis excessisse comperissent, &c. Tu verò dicis mense Julio A. 431. nondum innotuisse Theodosio neque Orientalibus mortem Augustini. Profectò si Orientales Episcopi, quemadmodum tu oculos somniando claudis, aures obturassent, Augustini mortem, dum à Primicerio Notariorum legebantur literæ illæ Capreoli, non intellexissent. Cum verò Ebagnius Constantinopolim rediit, nonne Theodosius Imperator obitum Augustini certior factus fuit? Equidem quis te somniase neget, qui Epistolam Capreoli suspectam dicas, quam gestis Synodalibus Patres Ephesini inseruerunt, quam Ferrandus ac Liberatus Carthaginensis Ecclesiæ, quam Capreolus administraverat, Diaconi ex ejusdem Archivis laudarunt, cum uterque etiam proximo ab Augustini obitu sæculo floruerit? Qui autem, inquis, fieri potuit, ut Augustinus in epigraphæ Epistolæ à Theodosio scriptæ mense Julio A. 431. nominaretur, si ille ante annum è vitâ migrasset? Jam tibi responsum est, dubiam & variam esse ejus nominis lectionem. At quòd nusquam Augustiani Episcopi nomen in vetustis ejus sæculi monumentis apparet, dicendus est errasse scriptor literarum Theodosii, secutus formulam inscriptionis anno superiori designatæ, cum nondum Augustini obitus Constantinopoli innotuisset. Et planè somnias, dum ne scriptor illius Epistolæ Augustini obitum apud Constantinopolim credatur ignorasse, fingis Capreolum Carthaginensem Primatem falsum de Augustini morte nuntium ad Theodosium remisisse.*

M A C E D O.

Quarta, quia vix credibile est, tandiu latuisse obitum illius Solis, ut intra decursum anni solaris in occulto esset, cum ejus lux sole clarior foret, qui si deficeret, statim nox in Ecclesiam incubuisset. Sanè vivebat illo anno 430. exeunte, & incunte, imò adulto A. 431. donec ad mensè Augustum pervenit.

S O M N I U M XL.

Multum loquentiâ vales, cum etiam somniando tam bellè rhetoriceris. Augustinus sol erat Ecclesiæ Latine, Cyrillus Græcæ. Neutrius libri in alterius nationis idioma versi erant; fama tamen

in suo uterque Orbe suprâ alterum splendebat: Solemque suum sua sidera norunt. Ille ergo Occidentalibus, iste Orientalibus notior. Hinc Augustini, qui in Occidentali imperio vivebat obitus, non tam citò Græcis, ac Theodosio Imperatori innotuit, cum præsertim Primates, qui Principis aures occupabant, parùm de Augustino curarent, imò vix nomine tenus notum haberent. Quòisque tamen dices: Sanè vivebat illo anno 430. exeunte, &c. sanè haud sanè mente somniabis.

M A C E D O.

UNum obstat, quòd literæ Capreoli sunt idoneæ, non apocryphæ, nec suppositæ; hæ autem perspicue tradunt deceßum Augustini. Respondeo me nolle improbare literas Capreoli, sed rem in eis contentam. Puto Capreolum ita existimasse, nec temerè, quia cum inaudisset irruptionem Barbarorum in eam partem Africa, & propter arctissimam Hipponis Regis obsidionem incerti nuntii essent, & Augustinus inclusus teneretur, & jam fortasse egrotaret, è conjecturis sibi persuasisse mortuum esse, ac de eo monuisse Imperatorem. Non igitur de recertior factus, sed conjecturis ductus, aut minus veris nuntiiis credulus obitum Augustini affirmavit.

S O M N I U M XLI.

Jacto lapide, manum retrahis, & occultas. Dicis te nolle impobare literas Capreoli. At superius conjunctionem dissonam Domini & Filii vellicabas, ut non tantum rem contentam, sed ipsas planè literas suspectas faceres. Dubitabas de literis Theodosii ad Augustinum, quòd posterius quàm ad Orientales datæ dicebantur. Jam impetum somniandi remittis, ac obitum tantum Augustini in illâ Epistolâ assertum inficiaris. Capreolus qui id temporis vivebat, qui Carthagine urbe proximâ Numidiæ, ubi Augustinus erat Episcopus, sedebat, falsos de Augustini morte nuntios accepit, qui omnium Ecclesiarum Africa curam gerebat, ac omnium inibi Episcoporum ordinationes probabat, is, inquam minus veris nuntiiis credulus obitum Augustini affirmavit. At tu nuntianti tibi Pennoto Augustinum obiisse anno 431. cum platu credis, affirmas, & magnâ voce inclamas. Nonne, ó bone, dormitas, & somnia narras? Num vigilans oculos in Chronicon S. Prosperi quandoque conjecisti? Scribit: *Theodosio XIII. & Valentiniano III. Augustinus Episcopus per omnia excellentissimus moritur V. Kal. Septembris libris Juliani inter impetum obsidentium Vandalorum in ipso dierum suorum sine respondens, & gloriose in defensione Christiana gratia perseverans. Et statim: Baso & Antiocho: Congregata apud Ephesum plus CC. Synodo Sacerdotum, Nestorius, &c. damnatur. Constitutus Theodosii XIII. & Valentiniani III. est character infallibilis anni vulgaris Epochæ 430. insequens consularis Bassi & Antiochi signat in fastis annum 431. Si tanto verborum Prosperi tonitru non excitaris, non jam somno, sed mortali planè lethargo opprimeris. Is est Prosper Augustini, ejusque doctrinæ cultor eximius, ac post illius obitum defensor acerrimus, cui etiam Augustinus libros de prædestinatione Sanctorum, ac de dono perseverantiæ nuncupavit. Ille quidem annos tantum mortis Romanorum principum, non mensè, non diem obitum designavit. A. 392. Valentinianus laqueo apud Viennam periit; A. 395. Theodosius Imp. Mediolani moritur; A. 408. Arcadius Imp. Constantinopoli moritur. A. 423. Honorius moritur, &c. At Augustini sui obitum*

narrans,

narrans, annum, mensē, ac diē denique in literas misit. Imò etiam exposuit eundem, cum postremo morbo correptus fuit, apologeticos libros contra Julianum adornasse. Consulatus XIII. Theodosii, & tertius Valentiniani Augustorum est planè clavus trabalis, quo S. Prosper obitum Augustini sui fixit in Anno Christiano 430. die 28. Augusti, quem certè clavum nemo possit, nisi tecum somniando, reffigere.

S O M N I U M XLII.

Scribis Capreolum falsò putasse Augustinum è vità migrasse, cum propter arctissimam Hipponis Regis obsidionem incerti nuntii essent, & Augustinus inclusus teneretur, & jam fortasse egrotaret. Extat sermo CXI. de Temp. quem, uti eruditè Baronius observavit, S. Augustinus ad Hipponenses jam à Vandalis obsidione cinctos, recitavit; in quo ait: *At cum oculos nostros dirà calamitas & obsidionis percussisset, & nunc tempore mortuutatis affligat, &c.* Hic vero sermo inscribitur habitus feri à quintà post Dominicam passionis; nempe die decimo ante Pascha. At tu pro arbitrio eundem id temporis ægrotasse commentaris, cum Capreolus scribens per festa Paschalia, quòd ægrotare illum intellexerat, mortuum affmavit. Num dices è pulpito improvisà febre correptum, in lectum se recepisse? Auctor est Possidius, qui cum Augustino à Vandalis inclusus fuerat, S. Doctorem tertio illius obsidionis mense decubuisse febribus; cap. 29. Si adulto Aprili ægrotare cepit, obsidio inchoata fuerat mense Januario. Næ tu artem militarem calles, qui saviente hyeme munitissimam urbem, quæ nec decimo quarto obsidionis mense expugnari potuit, teste eodem Possidio, militari coronà cingis? Bonifacius Comes vir bello strenuus, urbem cum numerofo præsidio propugnabat. Nullo ne hic nuntios furtim, præsertim quà hostili classe non adedò arctà custodià mare clauderetur, Carthaginem emittère poterat, ut Proconsuli Africæ obsestæ urbis statum subinde significaret, ac Augustini etiam valetudinem sive prosperam sive adversam exponeret? Cavesis, ne dum mense Aprili Augustinum ægrotantem, ac exeunte Augusto A. 431. mortuum fingis, hæc tua somnia crudeliora consantur, quippe qui diutino quinque mensium morbo senem sanctissimum excurcias. Augustinus lib. 8. Confess. cap. 5. rectè dicebat: *Nemo est, qui dormire semper velit.* At tu vis etiam semper somniare.

M A C E D O.

Quomodo res se habeat, certè Augustinus ante Augustum Anni 431. superstes fuit, & ita sibi persuasit Imperator, cum ad Cælestinum, Rufum, Augustinum Julio mense anni 431. literas de statu Concilii dedit. Tam verò mihi perspectum, & exploratum est in hunc annum eius obitum incidisse, ut id & demonstrasse me putem & demonstraturum credam.

S O M N I U M XLIII.

Res eo certè modo se habuit, quo Patres id temporis viventes contigisse testantur. Capreolus, ac Prosper S. Augustini amici ac Synchroni affirmarunt eundem A. 431. superstitem non fuisse. Profectò aut illi mentiti sunt, aut tu somniasti, & etiamnum somnias. Liberatus ac Ferrandus ambo Diaconi Carthaginenses scribunt Capreolum literas ad Theodosium misisse, quibus obitum Augustini Imperatori significabat. Num hæc literæ apud Gyarum, vel Cycladas hæserè, aut earundem perlator Ebagnius naufragium passus est, ut mense Julio Theodosius obitum

Augustini ignoraverit, cum Bessula alias Capreoli literas ante 22. Junii Ephesum feliciter detulerit? Hæc vel similia tibi somnianda sunt, ut Theodosius dici possit Julio mense Augustini mortem ignorasse. Errorem scriptoris Epistolæ perperam Imperatori affricas, uti dixi ad Somnium 39. Cum verò dicis tibi *perspectum & exploratum esse* in A. 431. Augustini obitum incidisse, in Andabatarum turmis militas; illi enim, more tuo, oculis clausis, depugnabant. Mirum sanè, quòd cum te sopor aggreditur, *condi que natantia lumina somnus*, perspectum & exploratum post annos mille ducentos ac quadraginta novem id habere possis, quod Capreolus ac Prosper eo ipso anno, quo illud ipsum contigit, superstites ignorarunt. Jactas te & id demonstrasse & demonstraturum? Scito te & id somniasse, & iterum somniaturum.

M A C E D O.

Unicà adhuc uti volo ratione. Ita. *Itinerarium Augustini proximè adductum est omninò certum & constans: sed illud in alium annum nisi in hunc quadrare non potest, ergo huic anno obitus Augustini est assignandus.*

S O M N I U M XLIV.

Vah! qualem novam syllogizandi formulam somnias! Cum puer Logicales tumulas in scholis dicerem, dicebat præceptor majus ac minus extremum propositionum cum medio termino jungi in præmissis; at medium terminum non poni in conclusionem, sed tantum majus & minus extremum simul composita eandem conclusionem efficere. At tu ponis in conclusionem obitum Augustini tanquam alterum extremorum, cum tamen obitum Augustini in neutrà antea præmissà nominaveris, & hunc paralogisum, quamvis vix hoc nomine uti ausim, *rationem demonstrativam* appellas. Rectius dixisses: *Itinerarium Augustini Mediolano Romam Anni 388. mense Aprili, atatis Augustini trigesimo tertio decurrente, est omninò certum & constans, sed illud Itinerarium non potest mittere annum obitus Augustini etatis 76. ferè completum, nisi in annum 431. ergo hic annus obitus Augustini est certus & constans.* Est argumentum per analogiam ad tertiam figuram, cum in tuo illo syllogismo *Itinerarium* in utràque præmissà sit subiectum. Interim tuam illam majorem præmissam, prout à te positam, distinguo: *Itinerarium, &c.* est omninò certum & constans, prout expressum ab Augustino iter habente, concedo, prout expressum à te somniantem, nego; nihil enim nisi pura somnia, ac aniles nugas adduxisti, ex quarum centonibus Augustini Itinerarium somniando consarcinares. Minor tua propositio erat: *sed illud, nempe Itinerarium, in alium annum nisi in hunc quadrare non potest.* Hæc non modò falsa, verum etiam ridicula propositio est. Nam itinerarium Augustini non quadrat, te auctore, nisi in annum 388. quo Mediolano Romam se contulit. At itinerarium quòd quadrat in annum 431. est quod continet iter, quod Augustinus momento fecit ex viventibus ad mortuos. Itinerarium abs te adductum signat annum 388. quo etiam Monica, ac nepos Adeodatus, alique Mediolano Romam, sive ad Ostia Tiberina profecti sunt. At ex illo Itinerario non fit, ut Monica, & Adeodatus, & reliqui comites anno 431. decesserint. Videtis igitur quæ portenta somnias, & quòd in hoc tuo Itinerario præceptis corruas.

M A C E D O.

Ibidem **P**ropositio patet, quia Pascha hujus anni 431. in eam diem incidit, quæ totam itineris rationem recto filo ab initio ad finem evoluta serie dierum in textu Augustini proposita deducit, quemadmodum superius ostendimus. Atqui solus hic annus hujusmodi Pascha habuit, igitur solus hic capax est ejus veritatis obitus Augustini.

S O M N I U M XLV.

Nec ipse Artemidorus, qui iusto volumine somnia interpretari conatus est, isthæc quæ modò somnia, intelligeret. Augustini iter Mediolano ad Ostia Tiberina contigit anno 388. uti somniasti, quo anno Pascha peractum est die 9. Aprilis. Quid hic igitur nominas Pascha anni 431. quod contigit die XIII. Kal. Maii? Quid Augustini obitus habet cum Paschate anni quadragesimi trigesimi primi? Dicis: *Quemadmodum superius ostendimus*. Quid de Paschate anni 431. superius ostendisti, qui semel tantum pag. 728. col. 1. versu 24. dixisti Epistolam Theodosii perlatam ad Capreolum Primatem Carthaginensem anno 431. per Pascha ejus anni, quod tamen in dubium vocasti? Putabam errasse Typographum, ac legendum: *quia Pascha anni 388. in eam diem incidit, &c.* id enim superius ostenderas, assignando à die Paschatis duodecim dies itineris usque Ostiam, quinque incolumitatis, & novem ægritudinis Monicæ. At somnii tui verba Typographum procul ab errore esse demonstrant; nam statim addis: *Atqui solus HIC annus hujusmodi Pascha habuit, igitur solus HIC capax est ejus veritatis OBITUS Augustini*. Sinè involueris, palam, clarissime loqueris de anno 431. Vide ergo quæ somnias. In prima propositione describis ea, quæ ostendisti contigisse Ann. 388. In altera, quam minorem Dialectici vocant, uno saltu transis ad A. 431. ac demonstrationis tuæ tibias ac cervicem frangis.

M A C E D O.

Ibidem **L**iquet ipso meridie clarius. Nam Pascha anni 430. incidit in diem 25. Aprilis, quâ die Mediolani esse non potuit Augustinus, cum esset ad Ostia Tiberina cum matre ac sociis post 17. dies à discessu Mediolano pridie quàm Monica decubisset ex febribus, uti constat ex proximo Itinerario. Igitur adynaton prorsus est ponere EO ANNO 430. obitum Augustini.

S O M N I U M XLVI.

Dum meridiem nominasti, jam te putabam vigilare. Verùm animadverto te etiam meridiari. Pascha, inquis, anni 430. incidit in diem 25. Aprilis. Somnias. Nam Pascha A. 430. incidit in diem 30. Martii, Cyclo Solis XIX. Lunæ XIII. lit. E. Ad dis: *quâ die Mediolani esse non potuit Augustinus, cum esset ad Ostia Tiberina cum matre & sociis, &c.* Altius rhanchillas. Anno 430. Augustinus erat Hippone in Africâ à Vandalis obsessus. Mater quidem erat Ostiæ, sed in sepulcro, ante alterum supra quadragesimum annum demorrua. Equidem & hic volebam in Typographum culpam conferre, qui ediderit Pascha anni 430. cum tu scripsisses (quantum dormienti tribuo!) Pascha anni 387. nam Pascha hujus anni contigit die 25. Aprilis, uti dicis, quâ die superius ad Somnium 8. & 9. narraveras fuisse Augustinum cum matre apud Ostiam. At error totus tuus est, in te solo hæret omnis, nihil illius Amanuensis aut Typographus participant. Nam conclusis. Igitur adynaton prorsus est ponere EO anno OBI-

TUM Augustini. Loqueris ergo de anno 430. quo obiit Augustinus; ac de eo anno loqueris, quem in antecedenti propositione tui enthymematis appellaveras. Dum enim dicis EO ANNO, pronomen EO est relativum, ac connotat annum, de quo proximè sermonem feceras, videlicet 430. quo anno dieis Pascha fuisse die 25. Aprilis, cum tamen die 30. Martii reapse contigerit, ut ex Cyclis ostendi.

M A C E D O.

Ibidem **I**gitur adynaton prorsus est ponere eo anno obitum Augustini, quem sibi jure vendicet annus 431. cuius Pascha fuit 9. Aprilis die accomodato ad faciendum iter, quin & ad omnem illam seriem dierum viæ, commorationis, incolumitatis, ægritudinis, mortis Monicæ evolvendam.

S O M N I U M XLVII.

Hæres in eodem luto somnifero ac soporifero. Pascha anni 431. non fuit 9. Aprilis, ut somnias, sed die 19. ejus mensis Cyclo Solis XX. Lunæ XIV. lit. D. Porro si ea die ejus anni in hac ipsâ paginâ dixisti Augustinum fuisse fortasse ægotantem, ac Hipponi regio ab obsidentibus Vandalis castra circumdata; ægritudinis tempus putabis accommodatum ad conficiendum iter, & quidem viis omnibus à Barbarorum copiis infessis? Cæterum mirus homo es in somniando; siquidem observo te aliud somniare, & aliud somniando loqui; cum cæteri somniantes, quando contigit eosdem verba emittere, ea dicunt, quorum in somniis phantasmata ipsis obijciuntur. Video te somniare de annis baptismi S. Augustini, ac velle illum contigisse non anno 387. sed 388. id expriment tum characteres Paschales, quos adponis, tum historiæ commorationis apud Ostiam, temporis accomodati ad faciendum iter, ægritudinis ac mortis Monicæ. Hæc intus imaginariis, quæ sanè contigere anno 387. vel 388. At ea dicis contigisse non anno 430. sed 431. & clamas: *Igitur adynaton est ponere eo anno 430. obitum Augustini, cum dicere debuisses: Igitur adynaton est ponere eo anno 387. baptismum Augustini, quem sibi jure vendicet Annus 388. cuius Pascha fuit 9. Aprilis die accomodato, &c.* Si tibi somniare libeat, hoc planè modo somniato. Quòd verò te somniare tam bellè doceam, nullam mercedem abs te exigo; unam hanc gratiam reposco, ut, cum contrà Augustinianos scribis, more tuo dormites, & somnias.

M A C E D O.

Ac ut nemo dubitet de Paschali tempore, sciat Lector, cum à me illud diligentissime inquisitum, & certissime exploratum, & feliciter repertum, & evidenter demonstratum esset, voluisse me consuleve virum totius Philosophiæ & Matheosos doctissimum, Illustrissimum Equitem Rinaldinum Anconitanum, à quo oraculum (cælia sunt illius responsa) accepi, & lucem auctoritatis luci veritatis adjunxi.

S O M N I U M XLVIII.

TU quidem, uti libet, uti lubet, somniato. At queso à te, ne ridicula somnia, quibus tam frequenter, imò assidue deciperis, Viro oculatissimo ac vigilantissimo affices, qui eadem suo suffragio firmaverit. Peream, si vir totius Philosophiæ & Matheosos doctissimus tibi unquam dixi Pascha anni 430. incidisse in diem 25. Apr. & anno 431. Pascha fuisse 9. Aprilis. Rem scio. Eques Rinaldinus Paschales characteres anni 387. & 388. tibi indicavit, ex quibus annum postea obitus Augustini expicari cogitabas. Tu verò acceptas in

vigiliâ species, quod novæ & insolitæ vix memoriæ adherabant, per somnium satis ridiculè turbasti, ac Paschales characteres annis contro versis de baptismo Augustini assignatos, annis itidem contro versis de obitu ejusdem affixisti. Qui error, ac palmaris hallucinatio non Typographi negligentia, sed tuæ tantum somnolentiæ deputanda est, uti proximè ex tuismet verbis demonstravi. Itaque hoc somnium totum tuum est, in cujus partem nec Mathematicus Rinaldinus venire possit, imò nec Typographus Cadornus velit.

M A C E D O.

Ibidem **H**oc ultimum à die Paschatis sumptum argumentum est omnino, me auctore, invidium, remque demonstrat.

S O M N I U M XLIX.

Hoc argumentum à Paschate quod ex Pennoto, ut notavi ad Somnium 7. & 8. exscripsisti, non modò non est invidium, sed te toto campo victum, susque deque jactatum ostendit. Rem certè demonstrat, nempe te immania monstra somniasse. Nam quid aliud quàm somnia fingit, qui dicit Augustinum anno 388. die 8. Aprilis baptizatum, insequenti statim die solemnè Paschatis Neophytum albatum contra leges ab Ecclesiâ recens baptizatis impostas, Mediolano Romam profectum fuisse? Hoc sæpius tibi in faciem illido, ut repetitis istibus, jam tandem exciteris, ac videas, quàm non dicam plumbeum ac vitreum, sed plane ærium, imò nullum sit argumentum, quod invidium somniansdo jactasti. Et quidè intus in animo somniabas Augustini baptismum, atque iter Mediolano Romam non potuisse contingere A. 387. quia eo anno Pascha fuit die 25. Aprilis; quamvis exteriori voce eum characterem A. 430. assignasti, restatus Paschale tempus à te diligentissime inquisitionem, licet in Pennoti volumine illud inveneris, & certissime exploratum, & feliciter repertum (hanc tantam felicitatem eidem Pennoto acceptam referas, à quo illam ore aperto, inter somnum forbuisti) & evidentè demonstratum esse. Dic, quæso, in quibus Cyclis Pascha anni 387. die 25. Aprilis invenisti? Quare Octavè teridem, vel Enneadecaeteridem consulisti, ut Neomenias Martii subductis calculis explorares, ac diem Paschatis VII. Kal. Maii anno 387. feliciter invenires? Tunc putas anno 387. Pascha in Romanâ Ecclesiâ die 25. Aprilis celebratum? Ante S. Leonis Magni Pontificatum nunquam Pascha diem 23. Aprilis excessit. S. Leo Magnus in Epist. 64. ad Marcianum Augustum reprehendens Theophilum Alexandrinum, qui in suo Cyclo, quem ab anno 380. per annos centum digesserat, Pascha anni 455. fixisset in die 24. Aprilis, ait; *Sed in anno qui erit septuagesimus sextus (in Cyclo Theophili) Pascha dies invenietur adscriptus, quem à Passione Domini nullius exempli, nullius constitutionis admittit auctoritas. Nam diem VIII. Kal. Majarum ab eo cognoscimus præsumtum, qui anni limitem antiquitus constitutum excedit.* Et cum dixisset quandoque celebratum Pascha nono, & decimo Kal. Maii, addit: *Ad octavarum autem Kal. Majarum Paschalem obsequi vantiâ perducere, nimis insolens, & aperta transgressio est.* Itaque testatur Leo in Romanâ Ecclesiâ Pascha non posse excedere diem 23. Aprilis. Tunc ergo, somniculosè, feliciter invenisti Pascha A. 387. celebratum VII. Kal. Maii; hoc est, 25. Aprilis, cum Leo Pontifex tam proximus eidem anno, & cui schedæ omnes decessorum in Archivis patebant, testetur rem esse nullius exempli, insolentem, & apertam transgressionem. Hæres stupidus, hujus Leo-

nis rugitu experefactus, ac territus. Synodus Palæstina auctoritate Victoris Papæ, imperante Septimio Severo, Cæsareæ coacta, terminos Paschales constituerat, cujus Synodi fragmentum Beda recitat, & concludit: *Constitutum ergo est in illa Synodo ut ab XI. Kal. Aprilis, usque in XI. Kal. Maii Pascha debeat observari, & nec antea, nec posteaenicumque constitutum limitem transgredi sit facultas.* Hinc scribit Paschalinus Lilybitanus Episcopus ad S. Leonem Magnum, A. 417. Zosimo Romano Pontifice, erratum in die Paschalis: *Tunc enim, inquit, cum declinaretur ne decimo Kal. Maii dies Pascha teneretur, celebratum octavo die Kal. Aprilis, id est pro embolismo communis est annus, & error gravissimus ortus.* Ex hoc rursus inferitur A. 387. non fuisse celebratum Pascha in Romanâ Ecclesiâ die 25. Aprilis; aliàs non cavissent post annos triginta idem festum peragere die 22. Aprilis, cum plurimi exemplum A. 387. adducere potuissent. Itaque Zosimus, ne celebraretur Pascha die 22. Aprilis, die extrâ limitem Synodi Cæsariensis, jussit peragi die 25. Martii. At Leo Magnus interpretatus Pascha passionis, non Resurrectionis à Palæstinis, Victore Pontifice præunte, statutum, duos dies limiti Cæsariensi addi posse decrevit, ut limes ad IX. Kal. Maii die 23. Aprilis figeretur, in laudatâ Epistolâ 64. qui in sequenti ad Eudoxiam Augustam ait de Theophilo statuente Pascha die 24. Aprilis: *A totius antiquitatis exemplo, & ab omni auctoritate Patrum discordat.* Addit verò ab aliis eo anno 455. die XII. Majarum Pascha notatum. Orientales Theophili Cyclum observabant, quem annorum 437. vocat Ricciolus tom. 1. Chronol. lib. 1. cap. 26. aitque constat ex Lunaribus Cyclis 23. Solaribus 15. & præterea annis 17. Sed errat; nam S. Cyrillus ejusdem nepos scribit de Theophilo avunculo in prologo Cycli annorum 95. *Quadragesimorum ostodecim annorum Circulum Paschalem instituit.* Itaque Cyclus Theophili inchoatus ab A. 380. continebat Cyclos Lunares XXII. Solares XIV. & annos viginti sex. Apud Latinos celebrior Cyclus erat annorum 84. quod Ecclesiam Romanam, Leone Pontifice,ulam existimo. Prosper in integro Chronico, quod editum Labbeus tom. 1. Bibl. Mss. ad consulatum Faustii & Galli, Imperatore Diocletiano, vulgaris Epochæ 298. ait: *Finis Cycli tertii, quartique principium;* & rursus ad consulatum Antonii & Syagrii A. 382. *Finis Cycli quarti, & exordium quinti.* Est Cyclus annorum 84. per Tessaradecaeteridem sexies multiplicatam. Paschasimus S. Leonis ad Synodum Calchedonensem legatus, in laudatâ Epistolâ scribit: *Nam supputatio Romana, quæ Cyclo concluditur, ejus ipse de quo agitur, erit annus sexagesimus tertius, qui coepit à consulatu Antonii & Syagrii.* Loquitur de Paschate A. 444. qui si erat LXIII. Cycli inchoati A. 382. Antonio & Syagrio Consul, patet Romanam Ecclesiam Cyclo annorum 84. usam; ille quippe Cyclus ex Prospero erat annorum 84. Hæc verò præcipua erat utriusque Cycli diversitas, quod Latini in eo Cyclo terminos Paschales statuebant Aegyptiis difformes. Nam Latini Neomeniam Martii à tertio Non. Martii usque in III. Non. Aprilis per dies 29. extendebant. Theophilus verò ab VIII. Id. Martii usque ad Nonas Aprilis. Hinc factum est, ut Theophilus Dominicam Paschalem biduo ultra limitem Latinorum protraheret; cum enim illi limitem solemnitatis Paschalis sifterent in die 23. Aprilis, Theophilus in die 25. Aprilis Paschalis Dominicæ terminum posuit, à quo tamen termino Romana Ecclesia abhorrebat, ut ex Zosimi Pascha-

re, ac Leonis Epistolis ostensum est: quamvis postea S. Leo in Paschate anni 355. studio pacis, Aegyptiorum canones secutus, Pascha die 24. Aprilis celebrandum decreverit; ægrè id S. Prospero ferente, uti patet in fine Chronici. Itaque quædam Cycli Luna VIII. Aegyptiorum cum literâ C. concurrebat, in celebrando Paschate à Romanâ Ecclesiâ discordabant. Hoc planè contigit A. 387. qui erat VIII. Cycli Theophili, & VI. Cycli Romani annorum 84. Et fanè, si non superesset Epistola S. Ambrosii ad Episcopos per Æmiliam, dubius foret dies, quo eo anno Augustinus baptizatus fuit; verum ex aureâ planè Ambrosii Epistolâ pag. 301. Tom. 4. discimus, quid ipse de die dubio Paschatis ejus anni decreverit. Itaque scribit ad Episcopos Æmiliæ Judæos eo anno Pascha egisse XI II. Kal. Aprilis, id est, die 20. Martii. Hillelis Hebræi Astronomi canones id temporis sequebantur, ex cuius Enneadecaeteride A. 387. decima quarta Nisan cadebat in diem sabbati 20. Martii, cum Neomenia Tifri fuerit A. 386. die 31. Augusti feria VI. At Christiani Latini, quod ante Equinoctium, quod ante 21. diem Martii non incipiebat, juxta canones, seu decreta Nicænæ Synodi, eo die Pascha non celebrant, sed die XIV. Kal. Maii. Id colligitur ex laterculo vetusto Paschali centum annorum, quod terminatur ad A. 411. ibi enim legimus: *Valentini ano III. & Eutropio* (nempè A. 387.) *XIV. Kal. Maii.* Hunc Cyclum habes apud Bucherium pag. 259. Comment. in canonem Victorii Aquitani, qui ad eundem Ann. 387. duo Paschata signat: *XIV. Kal. Maii*, juxta Latinos, & *VII. Maii*, juxta Aegyptios. At S. Ambrosius juxta Cyclum Theophili Pascha memorato A. 387. celebrandum decrevit; Ergo, inquit, *secundùm Aegyptios celebraturi sumus Dominicam Paschæ, hoc est, septimo Kal. Maii, qui est trigesimus Pharmuthi mensis.* Erat eo anno Alexandrinis Cyclus Luna VIII. Solis IV. lit. C. Luna XIV. cadebat in diem 23. Pharmuthi, quæ erat Dominica; ac proinde in sequentem Dominicam Pharmuthi 30. quæ apud Latinos erat 25. Aprilis, festum Paschale protraxerunt. Sanctus Proterius Martyr & Patriarcha Alexandrinus, in Epistola ad S. Leonem Magnum tom. 3. Concil. edit. Labbeana pag. 1352. ait: *In centesimo quoque tertio anno ab imperio presati Diocletiani, cum Luna Paschalis XIV. Pharmuthi vigesima tertia die qui est XIV. Kal. Majorum esset die Dominico superventura, iterum septimana quaesita est, & Dominicam Pascha trigesimâ die mensis ipsius Pharmuthi, qui est VII. Kal. Majorum constat esse celebratum, &c.* Initium imperii Diocletiani sumitur ab anno Christiano 284. adde annos 103. eris ad A. 387. cujus Pascha in Aegypto peractum est die 25. Aprilis. Ambrosius in laudatâ Epistolâ Aegyptios secutus, ait: *Quod si movet, quia quartam decimam Lunam transeuntes, quæ die Dominicâ incidet, hoc est, quarto decimo Kal. Maii, sequenti Dominicâ (VII. Kal. seu die 25. Aprilis) instaurandam celebritatem suademus, auctoritas extat hujusmodi, &c.* Scripsit hanc Epistolam Ambrosius Ann. 381. siquidem ibidem ait: *Sed cum antè biennium celebraverimus Pascha Dominicam undecimo Kal. Maii.* Hoc Pascha die 21. Aprilis contigerat A. 379. Cyclo Luna apud Aegyptios XIX. Solis XXIV. lit. F. Unde colligitur antè sexennium ceptum discuti dubium de Paschate A. 387. Cæterum quamvis eo anno Luna XIV. Martii juxta Ambrosium Aegyptios secutum, caderet in diem Dominicam Aprilis 18. apud Romanos tamen ea die 18. Pascha

celebrantes, etas Luna XVI. habebatur, cum Neomeniam Martii biduo antè Aegyptios inchoarent, uti constat ex laterculis Victorii Aquitani, ubi A. 387. dies Paschatis *XIV. Kal. Maii Luna XVI.* signatur. Longius abs te abii, ò Macedo; Nam fui in Aegypto cum Theophilo ac Proterio; perrexi in Palestina ad Synodum Cæsariensem; transmisi in Galliam, ut Cyclos Prosperi ac Victorii intelligerem. Romam veni, ut Leonis de limite Paschali sententiam audirem. Denique Mediolanum perrexi, ut Ambrosii decretum de Paschate A. 387. cognoscerem. Nullus dubito, quin plura ex hoc meo Itinerario intellecturus sis, quam ex tuo illo somnando cognoveris. Tui unius gratiâ tot Cyclos perulstravi, ut jam tandem, quæ oraculi voces sunt, nosceres te ipsum; nempè inaniter jactasse Pascha anni 387. *à te diligentissimè inquisitum, & certissimè exploratum, & feliciter repertum, & evidenter demonstratum esse:* quæ tua verba ad Somnium 48. prænotavi. Profectò, si non extaret illa Epistola S. Ambrosii, nihil invenisses, ac nihil demonstrasses, cum ex Leonis Epistolâ convinceris in Romanâ Ecclesiâ nunquam per ea tempora, quorum memoria ad Leonis Pontificatum pervenerat, post diem 23. Aprilis festum Paschale instauratum. Diem Paschatis A. 387. à Ludovico ab Angelis, contrastræico tuo, didicisti, qui apud Pennotum, quem rapaci manu expoliasti, lib. 1. Hist. Trip. cap. 4. de die baptismi S. Augustini scribit: *Mensis erat Aprilis, & dies 24. in quam illo anno Domini 387. sabbatum Paschale incidit.* Quid ergo jactas diem Paschalem ejus anni *à te diligentissimè inquisitum, & certissimè exploratum, & feliciter repertum, & evidenter demonstratum esse.* Illa dies inventa ab Augustiniano scriptore, Magistro Conimbricensi (qui idem unus est tot titulorum, quibus in librorum tuorum frontispiciis intumescis) & tibi postea oblata fuit à Pennoto, ut in eadem de anno 387. baptismo Augustini assignato, tot inter abs te tibi met datos plausus, triumphares. Quid Equitis Rinaldini fores pulsas, ut oraculum de die Paschatis A. 387. accipias? Vir doctissimus æquè ac modestissimus diem designavit 25. Aprilis, ac pudori tuo consulens, & quod intelligendo non eras (nam quos ab illo edoctus fueras, Paschales characteres confudisti) noluit ea dicere, quæ te audire decebat; videlicet: Næ tu, homo, vigilas, qui tam enixè petis, ut diem Paschatis A. 387. tibi exponam, ut ex eodem nescio quid pro tempore baptismi S. Augustini expisceris? Habes domi tuæ Epistolam Sancti Ambrosii, qui ipsummet Augustinum baptizavit; ibi Sanctus Doctor prolixius agit de die Paschatis A. 387. Habes aliam de eadem die Paschali S. Proterii Epistolam, ex qua discas qua die mensis inciderit Luna XIV. Martii; cur in alteram Dominicam diem 25. Aprilis ea solemnitas perducta fuerit; intelliges Æram Diocletiani, quæ facillior est, quam Metonis aut Calippi periodi, quam vagum illud Thoth annorum Nabonassari. Vir optimus hæc subtrahit, ne tam supinam ignorantiam Scriptori quinquaginta tomorum exprobrare videretur. Interim unus adhuc scrupulus tibi evellendus est, quo fit, ne baptismum S. Augustini illo tuo clavo trabali figas in hoc ipso anno 387. Nam, inquis, *Pascha Ann. 430. (perperam loqueris; cum mente somnies annum 387.) incidit in diem 25. Aprilis, qua die Mediolani esse non potuit, cum esset ad Ostiâ Tiberina cum Mæ se, ac sociis post 17. dies à discessu Mediolano, pridie quam Monica decubisset ex febris,*

ubi constat ex proximo Itinerario. Igitur adynaton prorsus est ponere eo anno 430. obitum Augustini quem sibi iure vendicet annus 431 cuius Pascha fuit 9. Aprilis die accommodato ad faciendum iter (loquere, quæso, uti somnias; videlicet: Igitur adynaton prorsus est ponere eo anno 387. baptismum Augustini, quem sibi iure vendicet annus 388. cuius Pascha fuit 9. Aprilis. Jam prosequere.) Quin et ad omnem seriem dierum, via, commorationis, incoluntietatis, agnitivinis, mortis Monicae et volendam. Videtis quam comis ac gratiosus sum, qui tua etiam deformia somnia reformo. Verum nec te juvat baptismus Augustini fixus trahali clavo in die octava Aprilis Anno 388. siquidem uti demonstravi ad Somnia X. Augustinus per integram hebdomadem Neophytus debuit Mediolani subsistere, quod tu quoque Itinerarii tui oblitus affirmasti, ut postea intelliges. At semel admittam moram unius hebdomadis apud Mediolanum, obitus Monicae apud Ostiam nequaquam contingere potuit die IV. Maii ejus anni 388. Joannes Rivius lib. 1. de Vita S. Augustini cap. 1. §. 35. mortem Monicae recitat anno Christi 389. postquam, inquit, ipse tum Augustinus ætatis annum trigésimum tertium complevisset ex lib. 9. Confess. cap. 13. ubi scribit Matrem defunctam quinquagesimo et sexto ætatis sue, trigésimo et tertio ætatis meae. Errat hic aliis eruditus. Nam cum ipse rectè statuat natum Augustinum Idibus Novembris A. 354. idem A. 389. mense Majo exacto anno ætatis 34. agebat quintum supra trigésimum. Thomas Herrera, Petrus Campo, Ludovicus ab Angelis, ac Aloysius Forellus scribunt Augustinum baptizatum A. 387. die 24. Aprilis; Monicaem verò de vita migrasse A. 388. quarta die Maii, Augustini ætatis anno trigésimo tertio completo. Ethii quidem scribunt Augustinum cum post baptismum aliquantisper Mediolani subsistisset, inde postea cum Matre ac sociis viâ Aureliâ per Tusciam, ubi Monachorum conventus invisit, Romam, ac denique Ostiam profectum, ac ibidem Matrem IV. Nonas Maii amisisse. Petrus Campo putat Augustinum Ostiæ moratum usque ad necem Maximi Tyranni. Alii Romam reversum dicunt. Exponam paucis quid, auctore Augustino, dicendum videatur. Sanctus Doctor cum lib. 9. Confess. narrasset se Mediolani baptisma suscepisse, ac ibidem aliquantisper postea commoratum cap. 8. hæc statim ibidem ait: *Querebamus quisnam locus nos utilius haberet, servientes tibi, pariter remeabamus in Africam.* Itaque statuit rectè in Africam pergere. Idem cap. 10. narraturus quod sibi in colloquio cum Matre apud Ostiam contigerat, ait: *Illic apud Ostia Tiberina, ubi remoti à turbis, post longi itineris laborem instaurabamus nos navigationi, &c.* Si Augustinus diutius antea Romæ commoratus fuisset, ac libros, quos ab se post baptismum Romæ scriptos testatur lib. 1. Retract. cap. 7. §. 8. & 9. composuisset, antequam Ostiam descenderet, non dixisset *post longi itineris laborem*; cum Româ usque Ostiam ex Antonini Itinerario iter tantum sit M. P. XVI. vel uti modò numerant, XVIII. Et quidem cap. 9. lib. cit. ait: *Cum autem Romæ demoraremur, &c.* Hinc patet Rivium ac Petrum Campo falso scripisse Augustinum, scriptis Romæ libris laudatis, cum Matre ac sociis Ostiam se contulisse, in Africam transmissurum. Quare ex illis verbis *post longi itineris laborem*, manifestè colligimus Augustinum Mediolano profectum, rectè Ostiam viâ Aureliâ perrexisse eodem A. 387. quo fuerat baptizatus. Porro viâ Aureliâ per Pisas, ac inde Histantes M. P. 159. Centum-Cellas, Lorium usque iter habuit;

illinc verò ad Ostia Tiberina deflexit, ubi cum post longi itineris laborem, sese navigationi instauraret, Monica mater de vitâ migravit. Augustini scriptores vulgò affirmant eo in itinere Augustinum Tusciæ monasteria invisisse. Tu cum magistro tuo Pennoto negas pag. 716. quod nec Augustinus aut sociis pecunia suppetebat ad ea diverticula faciendâ; quia, inquis, *Alipius, & si nobilitate præstaret, vivebat tamen de consultis: & responsis Jurisprudentiæ*; sicut Augustinus de Rhetorica facultate, & quem, uti præmittis, merces jamdiu pro Rhetorica magisterio defecerat. Nihil nisi somniando loqueris. Augustinus A. 386. exunte ætate, unâ cum Alipio rus Cassiciacum secesserat, ac professione Rhetoricâ abdicatâ, in Italiâ cum filio ac Alipio substitit usque ad necem Maximi, quæ contigit die 28. Augusti Anno 388. Itaque qui propriis impensis biennio vitam in Italiâ ducere potuerunt, quosdam etiam nummos habebant, quibus parumper ab instituto itinere deflecterent ad Tusciæ Monasteria perlustranda. Si vigilans scripsisses, fortè laudasses Augustini testimonium lib. 1. de moribus Eccl. Cathol. cap. 33. *Vidi, inquit, ego diversorium Sanctorum Mediolani, non paucorum hominum, quibus unus presbyter præerat vir optimus & doctissimus. Roma etiam plura cognovi, &c.* Hæc scribebat Augustinus postquam Mediolano Romam venerat, antequam in Africam transmigraret; qui si Tusciæ etiam monasteria invisisset, eadem sanè ibidem commemorasset. Sed ad obitum Monicae redeamus. Hunc contigisse anno 387. antè Idus Novembris, quamvis mensis ignoretur, tradit Augustinus, dum ait se anno ætatis *trigésimo et tertio* matrem amisisse; ille verò annus Augustino exibat die 13. Novembris A. 387. Quod si annus 33. completus intelligatur, ac dies mortis Monicae ponatur IV. Maii A. 388. Augustinus supra annum otiosus à scribendo fuisset. Nam lib. 1. Retract. cap. 6. narrat quæ Mediolani inter Competentes adlectus, ac proximè baptizandus scripsit: tum cap. 7. recitat quæ *jam baptizatus, cum Roma esset*, elucubravit. Quare cum ruri degens, sese ad baptismum præpararet, ac jam jam sacris mysteriis initiandus, libros scriberet, qui fieri potuit, ut baptizatus pleno anno, stylo parceret, nec quicquam in literas mitteret? Hinc circâ Autumnum A. 387. Romam reversum eundem puto, ubi sacris literis, *in quibus nondum assuetum se fuisse* fatetur lib. 1. Retract. cap. 7. accuratam operam ponens, Monachorum conventus, eorumque vivendi instituta perlustrans, ac libros insuper scribens, majorem A. 388. partem exegit; siquidem lib. 3. cont. lit. Petiliani cap. 25. testatur se ex Italicâ peregrinatione *jam post Maximi Tyranni mortem Africam repetisse.* In vetustis Martyrologiis Adonis, Bedæ, Nothkeri, Rabani, Vandalberti & aliorum veterum die 4. Maii 8. Monicae nomen non legitur, ac proinde post plura sæcula ab ejusdem obitu, in sacris tabulis recitari cœpit, ut inventionis, sive translationis potius, quam mortis dies sub initium Maii recolatur, quod sæpius in aliis Sanctis ibidem commemoratis contingere certum est. Verum si in sacris dyptichis Ostiensis Ecclesiæ ex certâ traditione S. Monicae obitus IV. Nonas Maii signatus sit, nostrorum Scriptorum opinio præferatur, qui putant Augustinum post baptismum partim Mediolani commorando, partim in Tusciæ monasteriis perlustrandis annum exegisse. Quædam forsan hac de re nobis exhibebunt eruditissimi Patres Henschenius ac Papebrochius tom. 1. SS. mensis Maii, qui brevi in lucem emittetur.

M A C E D O.

Ibidem **E**spo deinceps annus natiuitatis, baptismi, obitus Augustini indubitat, scilicet natum anno 355. baptizatum anno 388. mortuum anno 431.

S O M N I U M L

Homo nimis imperiosus es, qui etiam somniando leges condis, ac edicta promulgas, quibus deinceps somniculosi tantum obediant. Somnias semel annum natalem; siquidem natus est Augustinus anno 354. Idibus Novembris. Somnias iterum annum baptismi; quia baptizatus est anno 387. die 24. Aprilis, Luna XX. Martii, quo anno S. Ambrosius diem Paschatis iuxta canones Aegyptiorum celebravit, cum Romae die 17. Sabbatum sanctum eo anno peregissent. Denique somnias annum obitus, quia ad superos abiit anno 430. V. Kal. Septembris, Theodosio XIII. & Valentiniano III. Coss. teste Divo Prospero Sancti Augustini amico, ac defensore, qui certe vigilans annum illum designavit, quemadmodum tu tam locupleti & invicto testimonio aut ignorato, aut dissimulato, alterum annum statuendo, somniasti.

M A C E D O.

Ibidem **V**ertamus stylum ad institutum doctrinae, &c. Summa esto. Christum Dominum omnes Christiane vitæ rationes, & status, instituisse, prædicasse, exercuisse, &c.

SOMNIA SOMNIATA.

Jam tandem ad metam tui Itinerarii pervenisti, & quidem tam bene soporatus, ut ad Somni aram votivam tabellam clavo illo tuo trabali figere possis. Extat ad somnum Orphei hymnus perelegans ac jucundus, quem etiam recantes. Itinerarium Augustini descripsisti, ita tamen ut viam qua ille incesserit, ignoremus: quod verò tu eo in Itinerario deviaveris, nullus non videat. At modò dicis: *vertamus stylum ad institutum*. Outinam nunquam animum induxisses ab instituto divertere; neque enim tot monstrosa immanium somniorum portenta evulgasses. Hæc cum offendissem, vix oculis fidem meis habere poteram, ac subinde somniare me potius, quam lectitare arbitrabar. Nam monstro simile videbatur hominem, qui in frontispicio libri inscribitur XXXXX. *Librorum Autor*, non in magnum quodpiam volumen, sed in unam & alteram tantum paginam, & utramque grandioribus characteribus impressam, tam densam somniorum farraginem congestisse. Hinc majorem illorum partem Typographi negligentiae adscribendam ratus, indicem errorum, quæ in calce ejus tomæ emendantur, consului, atque huncce titulum legi: *Errata enormia sic corrige, quæ sunt in ultimo Tractatu de Institutione Christi*. Tum, inquam, Itinerarium est adpositum uti coronis Tractatui de Institutione Christi, eodem enim descripto, ait: *Vertamus stylum ad institutum doctrinae*; nam ab Incarnatione Christi ad Itinerarium Augustini, quæ quantis parafangis ab invicem distent, nemo ignorat, uno saltu transilierat. Itaque perlustro primam pagellam indicis; verto paginam. Hæreo, tam paucos inibi versus emendationum primo aspectu observans. In priori versu lego: *Pag. 725. col. 2. lin. 14. suæ: interpone ante vocem sequentem*. Nam Typographus ediderat: *Ergo die nono aegritudinis suæ quinquagesimo & sexto ætatis suæ*. Itaque dicit reponendum nono

aegritudinis suæ, quinquagesimo, &c. Quam severus, inquam, corrector, qui nec unius comæ, seu interpolationis defectum suis in scriptis patitur! hunc tamen inter errata enormia recenser. In pag. 727. quod editum fuerat 348. decensis, ex tribus, supputando, advertit legendum: 388. decursum, extritus, supputandi. Repeto editum exemplar nullum erratum noto, sed lego: 388. decursum, extritus, &c. Item pag. 728. ait perperam legi: *clarum, misisse, appellato*, ac reponendum, *clarum, misse, appellatio*. Adeo impressam paginam, ac lego: *clarum, misse, appellatio*. Idem in correctionibus pag. 729. observo. Quid hoc, inquam, homine faciemus, qui sua etiam somniat errata, quæ corrigat? Verum dicam, ut res est. Illas paginas iterum typis imprimendas curavit, quod cum easdem quibusdam erroribus conspersas observasset, illis expunctis, emendatissimas secundis curis exedit. Nullumne tot tantorumque somniorum emendavit? Nullum. Non illam Paschalium characterum confusionem advertit? Ita planè non vidit. Quid cum pag. 727. lin. 3. col. 1. pro annis 348. reposuit 388. non adnotavit errorem statim ibidem connexum, quod ab anno 388. ad 431. annos numeravit *quadraginta sex*? Equidem errorem non expunxit. Et de defectu unius comæ est sollicitus! Quidam igitur jure dicam te somnia somniasse, dum legens ac relegens folium illud impressum, minima quædam errata emendasti; at enormia errata, quæ ibidem admisisti, iterum somniando comprobasti, nec obligatam fidem implevisti. Et tamen initio clamabas: *Danda est opera & quidem magna*; Si eo nomine veniat longior somniorum continuatio, magnam te operam dedisse non ibo inficias, quamvis nolo te illis vocibus quantulumcumque Itinerario confarcinando laborem abs te impensum jactare. Nullus enim somniando laborat; quamvis plerumque in somniis sibi laborare videatur. Si quæ in somniis errata perpetrantur, vigilantes postea reos facerent, quot errorum pœnas lueres! Peccasti in Grammaticam semel & iterum vitio tautologiae. Peccasti in Logicam minus extremum in syllogismo in conclusione ponendo, quod in neutrà præmissa locaveras. Peccasti in Geographiam, dum dixisti: *Rome ad Ostia Tiberina*. Peccasti in Arithmeticam, cum datis numeris 388. & insuper 46. collegisti summam 431. Peccasti in Astronomiam dum characteres Paschales annorum 387. & 388. assignasti annis 430. & 431. Peccasti in Chronologiam, dum annos natiuitatis, baptismi, ac mortis S. Augustini triplici metachronismo pervertisti. Peccasti in Breviarium Romanum, eidem imponens Clericatum Augustini ante ejusdem baptismum: Peccasti in Principes imperii Romani, mensẽ in eorundem literis commutans. Peccasti in Synodos, dubitans de Epistolâ Capreoli quam Ephesina Synodus actis inseruit. Peccasti in sacros ritus ac caeremonias Ecclesiæ, in Majorum leges ac statuta; dum Augustinum hesternâ die Neophytum, à sacris statim templis abstractum, in veste candidâ, per Italiæ mansiones, Paschali hebdomade, tuamet manu traxisti. Peccasti in Episcopos; dum Capreolum Primatem Carthaginensem uti nimium credulum, ac falsis nuntiis deceptum, fugillasti. Peccasti in Amicos, ac consiliarios tuos, dum Equitem Rinaldinum tuarum insignium hallucinationum auctorem, sive suffragatorem produxisti. Peccasti in Augustinum; dum conjunctionem *Dominî & Filii*, qua ille adeo frequenter utitur, ineptam & dissonam appellasti. Peccasti denique in te ipsum, dum tantam somniorum congeriem, tam densam fabularum farram

farraginem, tam vastam et rorum struem in duas illas infelices ac deplorabiles Itinerarii tui pagellas addidisti, congeffisti, coacervasti, quo partim hucusque qualemcumque tui nominis famam tum apud superstitios, tum etiam apud posteros malo, non quidem fato, sed planè facta tuo denigrares, imminueres, imò etiam extingueres. Eruditi quique tum hoc Itinerarium cum risu legunt, ac cachinnos subindè sustollunt. Nos soli Augustiniani agrè ferimus te, quem dudum in oculis ac corde ferebamus, ea in literas mittere, quibus apud universos hac tuâ non provecâ, sed planè decrepitâ ætate, in ridiculo habearis. Nos quidem Aborigines, & sine certo Auctore natos, uti etiam cætera, somniasti. At scito Monachatum S. Augustini solidiori fundamento innixum esse, quàm ut ab somniante non dicam subruï, sed nec tantillum loco moveri possit. Angelicus Aprosus Intimeliensis magnum bonarum Artium ac sodalitiï nostri ornamentum, nuperas ad me literas misit, quibus significabat P. Magistrum Aloysium Torellum Bononiensem in præfatione Tomi VI. Sæculorum Augustiniensium, quam ex Pennoto crambem recoctam, & comesam (tertium epitheton, quod in hunc tuum factum maxime quadret, apud Catullum bis invenies epigram. 37.) reposuisti, uno oris statu in ventos sparsisse. Gabriel Pennotus te certè melior historicus, plura contra Augustini Monachatum congesserat, quæ tamen Thomas Herrera, Petrus Campensis, Joseph Sabbatinus, ac laudatus præsertim Torellus eruditè æque ac solidè confutarunt. Interim alienis litigiis temet immiscens, quædam scripturis, quæ te potius Pennoti discipulum, quàm advocatum, quo ille maxime indiget, publicabunt. Nam nostrorum libris ignoratis, alienis armis indutus, inani quodam verborum impetu in certamen descendis, cum nomine saltem, cognoscendi tibi fuissent hostes, prius quàm eos ad pugnam provocares. Cæterum Augustiniani recentis adversarii tui conatus immemores, veteris tantum amicitia memores, hocce te scripto admonendum censuerunt, ut Itinerarium Augustini non quidem ad limam, sed ad incudem revoces; & si fortè illud in meliorem formam haud potis sis redigere, cum omnes penè literæ lituram poseant, duas illas tibi somnias pagellas mille in partes laceratas, flammis absumas. Nec illa leviora errata reputes, quod in calce Operis tibi exciderunt, illud mihi reponendo; Et tu insidiaberis calcaneo meo? Noris, *vetus poeta*, Achillem toto licèt corpore invulnerabilem, in calcaneo tamen, quâ minimâ corporis parte idibus patebat, percussum occubuisse. At ego eo certè consilio tela in libri tui calcaneum collimavi, ut mentis incolunitatem acciperes; siquidem videris eadem jam laborare, quum tanto factu, ac imperio jactas magnam operam, demonstrationes, argumenta invicta, irrefragabilia cum dicis omnia tibi explorata ac comperta; cum magno promissor hiatu exclamas: *Uno ictu omnes controversias amputabo*; cum more Romano iterum clamas: *Annum fixi, & clavum adegi, quem nemo possit resfigere*; cum Chronologorum veluti Imperator leges de anno obitus Augustini promulgas, edicens: *Hunc deinceps Lector, certum habeto & indubitatum, idque meis calculis efficiam*, nempe cum datis annis 388. & additis 46. colligis summam annorum 431. Nonne ampullata verba, tantus in loquendo saltus, tanta in disputando securitas, te mente deceptum produunt, dum ea eructas, quæ postea, si sanæ mentis haberi velis, publicâ palinodiâ recantes? Divini vatis Eccles. 34. 1. oraculum audias: *Somnia extollunt imprudentes;*

quibus ne adcescearis; noli laurocolam ex somniis petere, ac in iisdem tibimet triumphum canere. Scribis pag. 718. col. 1. *Grati amei facere non possum vetus & severus Poeta*. Cum autem poetæ dicantur à Satyrico: *in bicipiti somniasse Raynasso*; haud miramur te veterem poetam tanta nuperrimè somniasse, cum fabulæ vigilantium somnia dicantur. Morpheæ Somniorum Dux Ovidio Met. XI. 635. laudatur:

— Non illo jussos solertiùs alter

Exprimit incessus.

Hic sanè te docuit, ac ea, quæ plurimum potest, arte egit, ut in hoc tuo Itinerario cum tanto factu, Ciceronis verba sunt lib. 2. de finibus, *incessum fingeres, quo gravior viderere*. Auctor est Pausanias lib. 2. in Corinthiacis Ardalum apud Trezenios aram dedicasse: *Ad eam aram, inquit, Musis & Somno sacra faciunt: Musis omnium Deorum maxime amicum scimus ipsum censentes*. Quindi igitur tu *vetus & severus POETA* unâ simul Musas ac Somnum colas? Equidem Somno quinquaginta insomnia totidem veluti victimas immolasti. De Monachatu S. Augustini non ut historicus, sed veluti Poeta scripsisti; tot enim somnias tibi fabulas inseruisti, ut iisdem lectis, illa laudati Ovidii carmina reposerim:

Somnia vana jacent totidem quot messis aristas,

Sylva gerit frondes, ejelctat litus arenas.

Scribis pag. 723. *Sanè miror cum in domum Augustini vite intro, intro autem cogitatione, & animo, & affectu, imò semper ibi habito*. Habitas apud Augustinum tanquam hospes in diversorio, non tanquam familiaris in penetralibus. Si in Augustini domum intrasses, profectò eundem hesternâ die baptizatum, ac recentissimum Neophytum, in veste candidâ, ipso solemni die Paschali, domo abstractum, ad iter Romam versus celerrimè capestendum, non impulisses. Hoc versum legibus nuperis Neophytis ab Ecclesia impositis, repugnans, totius tui Itinerarii unicum fundamentum est, nec ullâ arte abs te sustineri potest, nisi iterum somnias novum ac uni tibi notum diploma Siricii Papæ, qui Augustinum ac socios Neophyto Christianâ lege solvendo censuerit, quò iter in Africam quàm citissimè maturarent. Num apud Mediolanum in Augustini domum intrasti, quando, ut postea scripsit lib. 9. Confess. cap. 8. jam baptizatus cum Evodio ibidem habitabat! *Qui habitare, inquit, facis unanimes in domo, confociasti nobis & Evodium juvenem ex nostro municipio, &c. Simul eramus, simul habitabamus, placito sancto. Quærebamus quisnam locus nos utilius haberet, serpientes tibi, paviter remebamus in Africam*. Augustinus prænarato suo baptismo, scribit Evodium in contubernium Mediolani secum venisse, ac *unanimes in domo habitasse placito sancto*, antequàm iter in Africam susciperent. Tu verò Augustinum paucis post baptismum horis domo extrahis, magnis itineribus Romam & Ostiam trahis. Ne, quæso, tergiverferis; actutum edisserere qui *semper ibi habitas*, num quando in domum Augustini apud Mediolanum intras, Evodium ac reliquos ejusdem contubernales ibidem videas, vel potius cum die Paschatis, nondum orto sole, ad Augustini domum pergis,

— obscuraque limina porta,

Qua gressum extulerat, repetis:

vacuam Afris hospitibus adem spectans, lecto super postes titulo: EST LOCANDA, discedas? Responde pag. 632. in fine col. 1. *Hinc vivendi rationem, quam Catechumenus Augustinus inchoaverat, CONTINUAVIT POST BAPTISMUM MEDIOLANI, ut scribit lib. 9. cap. 8. Simul eramus, simul habitabamus in*

Virg. 7.
Æneid.

in placito sancto. Querebamus quisnam locus nos
 utilius haberet fervientes tibi. Pariter remeabamus
 in Africam. *Comitemur Augustinum, & inspiciamus,
 quomodo vixerit in Africa.* Neſte parumper moras;
 paucis te Mediolani convenio, priuſquam illinc re-
 met in Africam proripias. Si Auguſtinus illam vi-
 vendi rationem *continuarit poſt baptiſmum Mediolani,*
 jam fateris Auguſtinum poſt baptiſmum, aliquot ſal-
 tem dies Mediolani ſubiſtiſſe, ac proinde ſomnias
 in Itinerario S. Doſtorem A. 388. die 8. Aprilis Sab-
 bato ſancto Mediolani baptizatum, inſequenti die
 nona Paſchalis ſolemnitatis, ſtatim Mediola: o Romam
 verſus diſceſſiſſe. Tertullianus in lib. de Anima cap.
 46. ait: *Homerus duas portas diſiſit ſomniis; corneam
 veritatis: fallacia eburneam.* Ex Odyſſ lib. 19. Virgi-
 lius in ſine VI. Aeneid.

*Sunt gemina ſomni portæ: quarum altera fertur
 Cornea, quæ veris facilis datur exitus umbris;
 Altera candenti perfecta nitens elephanto;
 Sed falſa ad cælum mittunt inſomnia Mænæ.*

Cum dixiſti Auguſtinum altera à ſuſcepto baptiſma-
 te die, Mediolano evolaiſſe, haud ſane ibidem in do-
 mum Auguſtini intraſſi; ſed ex eburnea portâ falſa ac
 fallacia inſomnia emiſſa, in mentis tuæ domum in-

trarunt, quibus deceptus, ac deluſus, tam procul ab
 Auguſtini apud Mediolanum domo, per ſpatia ima-
 ginaria peregrinabare, ut impoſterum non modò
 XXXX. librorum Auctor, verum etiam *quinquaginta
 Somniorum Fiſtor* clucas. Quis te malus genius dece-
 pit, ut tam fabuloſum Itinerarium ſomniares, ac epi-
 taphii, quod te jam ſenem decrepitem manet, elogia
 tot ridicula inſomnia publicando, corrumpereſ? Scri-
 bis in hoc ipſo tuo libro pag. 433. col. 2. *Cum Theo-
 logiæ ſtudia inchoarem Conimbricæ inter Patres Jeſuitas
 anno 1615.* Hinc anno ætatis tuæ nonageſimo, quàm
 octogefimo proximior videris, ut magis te deceat de
 vitæ tuæ itinere claudendo, quàm de Auguſtini Iti-
 nerario deſcribendo cogitare. Equidèm & piget &
 pudet me bonas aliquot horas in tuis ſomniis excuti-
 endis perdidiffi; quamvis, ut Senecæ verbis utar
 Epist. 76. *Ego tamen hic aliquid & doceo. Quaris quid
 doceam? Etiam ſeni eſſe diſcendum.* In indice librorum,
 quos S. Gelafius Papa proſcripſit, legimus: *Itinerarium
 Petri Apoſtoli apocryphum.* Haud falſò ſperem fore ut
 quicumque Itinerarii tui Somnia intellexerit, idem
 hoc ſtigmatè dignum iudicet: **ITINERARIUM
 AUGUSTINI POST BAPTISMUM MEDIOLANO ROMAM APO-
 CRYPHUM.**

F I N I S.

